



vakblad voor  
informatieprofessionals



**Loopbaanontwikkeling**  
Overheid stimuleert studie

**Erasmus+**  
Innoveren met  
EC-subsidieprogramma

**Learning  
on the job**  
Verhalen uit de praktijk

**Zelfhulpboeken**  
Help jezelf  
met een bestseller

2018 | 09

studie

training

informeel leren

detachering

human skills

MAAK WERK VAN  
EEN LEVEN  
LANG  
LEREN

## COLOFON

IP is samen met Informatie-Professional.nl het onafhankelijke platform voor de informatiespecialist van vandaag en morgen. De lezers werken in de informatie-, bibliotheek-, archief- en erfgoedwereld.

### ISSN: 1385-5328

IP is een uitgave (22ste jaargang) van Uitgeverij IP  
Charlotte van Pallandtlaan 18  
2772 TR Voorburg  
tel. 06-44 09 19 85  
www.informatieprofessional.nl

### redactieadres

IP, Charlotte van Pallandtlaan 18,  
2772 TR Voorburg,  
tel. 06-44 09 19 85,  
e-mail redactie@informatie-  
professional.nl.

### redactie

Maarten Brinkerink, Wilbert Helmus, Frank Huysmans, Dafne Jansen, Vincent M.A. Janssen, Alice de Jong, Evelien de Jonge, Andrea Langendoen, Leen Liefsoens, Edwin Mijsbergen, Ronald de Nijs (eindredacteur), Matthijs van Otegem, Vincent Robijn, Eric Sieverts, Sjors de Valk en Daniël de Vette.

### vormgeving

Eric van den Berg,  
egfdberg@upcmail.nl,  
Tom van Stavereen,  
graphicisland@upcmail.nl.

### medewerkers aan dit nummer

Marieke van Delft, Jos Damen,  
Irma van Houts, Marietje Schaake,  
Raymond Snijders, Dieter Suls  
en Theo van Veen

### abonnementen

Voor abonnementsprijzen  
en andere informatie zie  
InformatieProfessional.nl.

### advertentieverkoop

Voor informatie over adverteren in  
blad of op de site:  
Rajin Roopram, e-mail  
rajin.roopram@kbenp.nl,  
tel. 06-15201724.

Het verlenen van toestemming tot  
publicatie in dit tijdschrift strekt  
zich tevens uit tot het  
in enigerlei vorm elektronisch  
beschikbaar stellen.

# INHOUD



## 16 Jan Rotmans over wendbaarheid

Volgens hoogleraar duurzaamheid en transities Jan Rotmans kunnen alleen diegenen die wendbaar genoeg zijn overleven. Wat vraagt dat van informatie-professionals?

Dafne Jansen

## 20 Overheid presenteert actieplan voor een leven lang leren

Iedereen moet zich tijdens zijn loopbaan blijven ontwikkelen, vindt de overheid. En dus komt zij met een actieplan voor een leven lang leren.

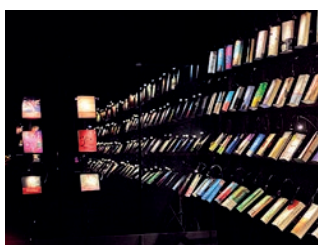
Vincent M.A. Janssen



## 22 Lessons learned uit de praktijk

Een leven lang leren kan op vele manieren, bijvoorbeeld door een opleiding te volgen, maar ook door 'informeel leren'. Zes ervaringen op een rij.

Ronald de Nijs



## RUBRIEKEN

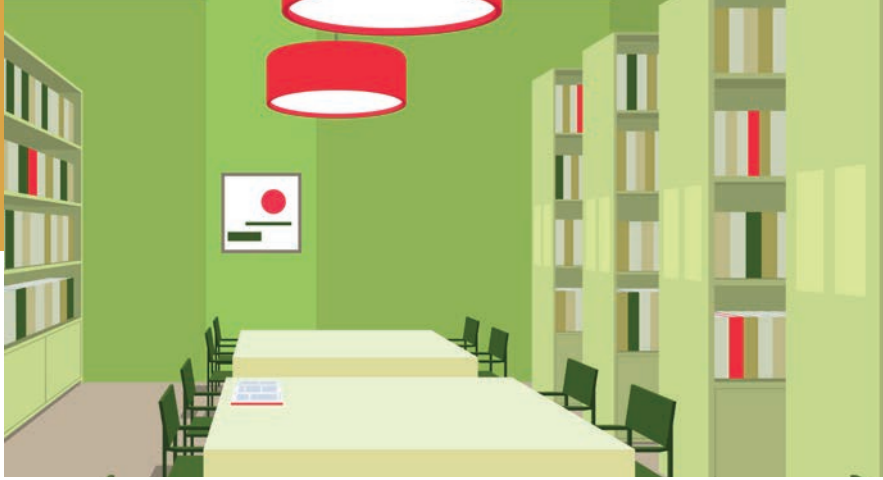
**04**  
**Foto van de maand**  
Alleen in het donker

**06**  
**KB Onderzoekskroniek**  
Namen in historische kranten herkennen

**08**  
**Business**  
20 jaar Ingressus

**10**  
**IP lingo**  
Schermabiliteit

**10**  
**Q&A**  
Reem Weda



## WERK-APK

# A

Afgelopen april maakte de Tweede Kamer bekend dat ze een algemene periodieke keuring (apk) voor werkkenden wil. De veranderingen op de arbeidsmarkt gaan snel en volgens de regeringspartijen VVD en D66 vraagt dat om regelmatig inzicht in kennis, vaardigheden én mogelijkheden voor verdere ontwikkeling. Het bijbehorende actieplan leven lang leren wordt in dit themanummer toegelicht.

In ons vakgebied zijn er steeds minder formele opleidingen. Met als gevolg een toenemend aantal zijinstromers, die daarmee het actieplan als het ware direct in praktijk brengen. Als informatieprofessional kun je bijna niet om een leven lang leren heen, maar wat verstaan we er precies onder, en nog belangrijker: hoe ziet het er in de praktijk uit?

In deze special belichten we het onderwerp van diverse kanten. We spraken met transitie-expert Jan Rotmans over hoe een leven lang ontwikkelen volgens hem de nieuwe norm wordt. Verder besteden we aandacht aan Erasmus+, het Europese subsidieprogramma voor onderwijs en training, en aan de bijscholingsactiviteiten van de Biomedische Informatiespecialisten (BMI). Zes informatieprofessionals vertellen hoe zij op uiteenlopende manieren 'bijleren'. Meer praktische tips vind je in een drietal zelfhulpboeken en een overzicht van interessante summerschools.

Tot slot de ervaringen van Coen Wilders (UB Utrecht) die deelneemt aan een 'netwerktraject voor talenten'. Hij benoemt de behoefte om op verschillende momenten in je carrière stil te staan bij je keuzes én de mogelijk een ander pad in te slaan. Want ook dat laatste valt onder een leven lang leren.



Dafne Jansen

REDACTIONEEL

### 26

#### Netwerktraject voor talenten



Coen Wilders (UB Utrecht) neemt deel aan een netwerktraject voor talentvol personeel. Wat zijn zijn ervaringen?

Dafne Jansen

### 28

#### Innoveren met Erasmus+

Een training volgen of bijvoorbeeld een kijkje nemen bij buitenlandse collega's? Het subsidieprogramma Erasmus+ biedt hiervoor mogelijkheden.

Ronald de Nijs

### 33

#### Help jezelf met een bestseller

Zelfhulpboeken kunnen leiden tot nieuwe inzichten, weet Matthijs van Otegem. Hij presenteert zijn favorieten.

Matthijs van Otegem

### 30

#### Hartje zomer de collegebanken in

Academische verdieping: hoe doe je dat als je geen tijd hebt voor een studie? Ga naar een summerschool.

Dafne Jansen

### 32

#### BMI-bijscholing

De Commissie Bij- en Nascholing van biomedisch informatiespecialisten (BMI) kent een lange traditie van scholing door en voor vakgenoten. Een terugblik.

Irma van Houts



### 11

#### Oude bronnen

Oude drukken gaan digitaal

### 12

#### Opinie

Kruideniersmentaliteit

### 15

#### Wisselcolumn

Deepfakes

### 36

#### Juridische kwesties

Over smaak valt wel te twisten

### 37

#### Standplaats

Antwerpen

### 38

#### Lifehacking

Social media op een rijtje

### 39

#### Column

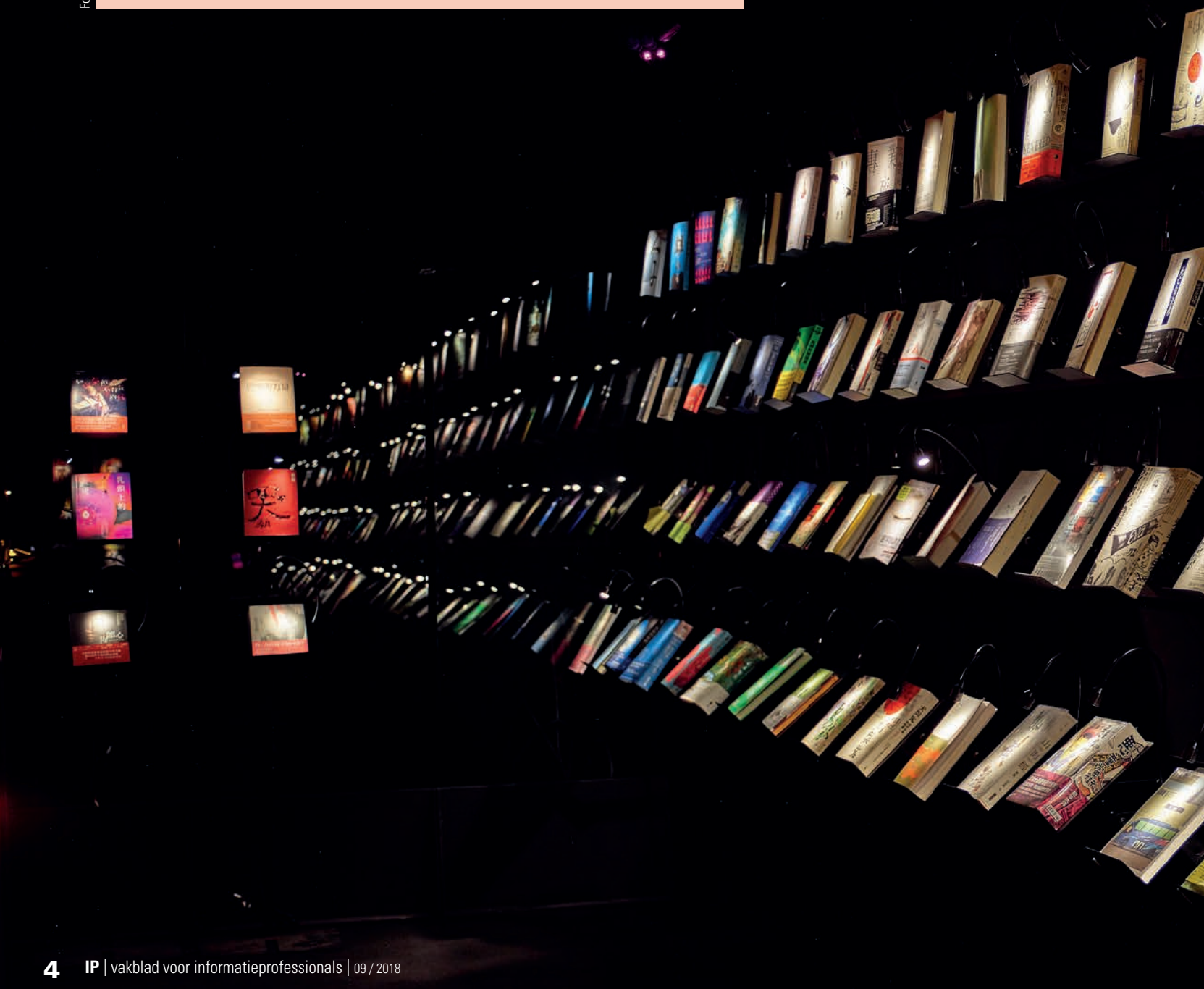
Dezinformatsija in optima forma

# ALLEEN IN HET DONKER

**L**ees jij een boek het liefst in je eentje – in het donker, met enkel een leeslampje en zo min mogelijk afleiding? Dan kan de aankoop van een boek in een (drukke) winkel vaak een tegenovergestelde ervaring zijn. Maar niet als het aan boekhandel Wuguan Books in Kaohsiung (Taiwan) ligt. Dankzij de zwarte muren, zachte tapijten en zware gordijnen ligt de focus op de driehonderd uitgestalde boekuitgaven. Alleen deze werken worden zorgvuldig uitgelicht, verder is de ruimte donker.

Dat is niet voor niets. De geselecteerde titels zijn bedoeld om te lezen tijdens je 'alone time'. Je hoeft in deze winkel niet bang te zijn dat anderen je snappen met een boek over bijvoorbeeld erotica of depressiviteit. De bedenkers van Wuguan Books hopen dat het kopen van een boek zo een persoonlijkere ervaring wordt. Even persoonlijk als het lezen ervan. <

Foto: Lee Kuo-Min







A KIND OF PARADISE  
KAZUO IZUMI  
ANDREA ALLEN

暴力  
VIOLENCE  
DENE

犯罪  
CRIMINAL  
MIND

Secret Garden

**Theo van Veen**

Onderzoeker/adviseur

bij de Koninklijke Bibliotheek

# Hoe namen in historische kranten te herkennen

De Koninklijke Bibliotheek werkt aan het identificeren van

namen in krantenartikelen.

Met machine learning wordt elke naam in een krantenartikel gelinkt aan de meest waarschijnlijke kandidaat in Wikidata en DBpedia. Dit biedt nieuwe zoekmogelijkheden en via contextinformatie ook nieuwe navigatiemogelijkheden.

De eerste stap is het herkennen van namen. Omdat een taalkundige analyse erg rekenintensief is, vertrouwen we hiervoor op bestaande 'Named Entity Recognition'-pakketten. Na het herkennen van een tekstfragment als naam is de volgende stap het vinden van de juiste kandidaat: wordt met 'A. Einstein' bedoeld 'Albert Einstein' of 'Alfred Einstein'?

Hiervoor gebruiken we een aantal kenmerken. In hoeverre correspondeert bijvoorbeeld de naam in het artikel met de naam en varianten daarvan in Wikidata en DBpedia? En hoe goed komt de context in een artikel overeen met het abstract bij een naam in DBpedia? Een zin over boksen, bijvoorbeeld, past niet echt bij een politicus.

## Neuraal netwerk

Voor het wegen van al die kenmerken gebruiken we een neuraal netwerk. Van meer dan drieduizend namen in artikelen is door ons handmatig bepaald wat de juiste link is. De gebruikte kenmerken in combinatie met op basis van hun naam geselecteerde kandidaten en de handmatig toegekende namen worden gebruikt om een neuraal netwerk te trainen. Vervolgens kan het neurale netwerk bij een naam in een artikel zelf de meest waarschijnlijke kandidaat uit een lijst van potentiële kandidaten bepalen.

## Experimentele portal

Met een experimentele portal ([www.kbresearch.nl/xportal](http://www.kbresearch.nl/xportal)) kun-



nen de mogelijkheden aan gebruikers gedemonstreerd worden. Bij elk artikel worden de herkende en gelinkte namen getoond. Door daarop te klikken worden links naar contextinformatie gegeven. Belangrijke functionaliteit is het zoeken op basis van eigenschap-

pen in plaats van zoeken op tekst.

Dit kan door een zoekterm tussen vierkante haken te zetten, bijvoorbeeld [architect = willem dudok] (zie afbeelding) of [concertzaal]. In eerste instantie wordt, naast de entiteit zelf, ook gezocht naar

objecten met de zoekterm als eigenschap. Zoeken op [concertzaal] levert bijvoorbeeld ook artikelen waarin objecten met de eigenschap 'is een concertzaal' voorkomen. De gebruiker kan dit vervolgens verfijnen.

Er wordt hiervoor gebruikgemaakt van informatie uit Wikidata met SPARQL als zoektaal. Omdat dit nogal een ingewikkelde zoektaal is, vertaalt de software de query tussen vierkante haken naar SPARQL en gebruikt de resulterende Wikidata-identifiers om in de kranten te zoeken.

## Preciezer zoeken

Op deze manier kunnen we zowel preciezer zoeken als zoeken op dingen waarvan we de namen niet kennen. Zo levert de zoekvraag [Willem Dudok] ook artikelen met architect Dudok. Voorbeelden van zoeken op dingen waarvan we de namen niet hoeven te weten zijn [concertzaal] en [romeinse keizer]. Hierbij wordt eerst gezocht op eigenschappen, zoals 'is een=' of 'ambt='. De gebruiker kan de gewenste eigenschap daarna selecteren uit een menu.

Het goed identificeren van namen is cruciaal maar ook extreem moeilijk. De betrouwbaarheid van de gelinkte namen vereist nog veel verbetering en gebruikers moeten nu nog rekening houden met foutieve en missende links. Maar uiteindelijk kunnen deze nieuwe zoekmogelijkheden het zoekproces enorm versnellen en betere resultaten opleveren. <



# GO opleidingen

## Cursusagenda januari - februari 2019

<b>08/01</b>	DIGITALISERING VAN ERFGOED	
<b>08/01</b>	RDA & LRM	
<b>11/01</b>	FOTOCOLLECTIES BEHEREN EN TOEGANKELIJK MAKEN	
<b>11/01</b>	EMBEDDED LIBRARIAN	
<b>17/01</b>	PROJECTMATIG WERKEN	
<b>17/01</b>	ZOEKEN VAN BEELD & GELUID	
<b>17/01</b>	SCHRIJVEN VAN DOELTREFFENDE RAPPORTEN, ADVIEZEN EN NOTITIES	GAAT ZEKER DOOR
<b>18/01</b>	DATA-ARCHITECTUUR & DATAMANAGEMENT	GAAT ZEKER DOOR
<b>24/01</b>	OPTIMALISEREN VAN INFORMATIESYSTEMEN	GAAT ZEKER DOOR
<b>24/01</b>	KLANTGERICHTE E-MAILS SCHRIJVEN	
<b>25/01</b>	AUTEURSRECHT (BASIS)	GAAT ZEKER DOOR
<b>01/02</b>	FUNCTIONEEL APPLICATIEBEHEERDER	
<b>01/02</b>	MARC21	
<b>04/02</b>	GO MEDIACOACH: INNOVATIE IN DE BIBLIOTHEEK	



Meer informatie:  
[goopleidingen.nl/agenda](http://goopleidingen.nl/agenda)  
of 070-3512380



# Ger de Bruyn: 'Als ondernemer steeds nieuwe kansen zien'

Ger de Bruyn viert het twintigjarige bestaan van zijn bedrijf Ingressus. In een interview vertelt hij over kansen benutten in de markt. 'Door de toenemende vergrijzing in de bibliotheekwereld is er behoefte aan extra handjes.'



‘Achteraf denk je dat er soms een merkwaardig toeval in het leven bestaat,’ zegt Ger de Bruyn. Na een opleiding tot bibliothecaris

ging hij in 1984 als uitzendkracht aan de slag. ‘Ik stond met andere inhuurkrachten in de rij bij de Openbare Bibliotheek Amsterdam (OBA) om ingeroosterd te worden. Allerlei interessante baantjes kwamen langs, maar toen ik aan beurt was restte er nog slechts één. “Daar zul je wel geen zin in hebben,” zei Fons Bouthoorn, die toentertijd het werk verdeelde. Bouthoorn vertelde me “dat het iets met computers op de catalogusafdeling betrof”. Het klonk een beetje als: “Wie heeft dáár nu zin in”,’ zegt De Bruyn lachend.

‘Had ik een paar plaatsen meer vooraan gestaan, dan had mijn carrière er misschien wel heel anders uitgezien. Wie weet was ik nu wel filiaalhoofd van de OBA in de Bijlmer geweest.’ Op de catalogusafdeling leerde hij al snel werken met de computers uit die tijd: grote terminals, waarbij hij gegevens in het Gemeenschappelijk Geautomatiseerde Catalogiseersysteem (GGC) moest invoeren. De daaropvolgende jaren zou hij de bibliotheekautomatisering van dichtbij meemaken.

## Automatisering

Op welk moment besloot De Bruyn een eigen bedrijf te starten? ‘Dat duurde nog eventjes.’ Na de los-vaste periode bij de OBA kreeg hij een contract bij de Bibliotheek Haarlem. Hier zette hij het traject op om deze bibliotheek met een wetenschappelijke steunfunctie aan te sluiten op het GGC. ‘Ik heb de hele slag meegemaakt van kaartcatalogus naar catalogiseren in het GGC en de stap naar een geautomatiseerde uitleenadministratie.’ Een paar jaar later ging De Bruyn aan de slag bij de afdeling Gebruikersondersteuning van Pica. ‘Daar heb ik nog veel meer over computers geleerd. Ook heb ik in die tijd veel contacten gelegd. Pica had niet alleen ministeries als klant, maar ook universiteiten, ziekenhuizen, enzovoort. Ik kan vanuit Ingressus nog steeds terugvallen op dit loyale netwerk.’

## Marketingkant

Het binnenhalen van nieuwe klanten vond hij het leukste om te doen; reden om binnen Pica de marketingkant op te willen gaan. ‘Helaas gaf mijn toenmalige baas Sjoerd

Foto: Ronald de Nijs



Koopman te kennen dat hij nooit van zijn leven nog een andere baan zou nemen... De marketingfunctie was en bleef dus bezet.' In die periode ontdekte De Bruyn dat er in Nederland verschillende bedrijven waren die diensten verleenden aan bibliotheken. Hij leerde Nick Rijnbende kennen die bij zo'n bedrijf in Zwijndrecht werkte. 'Nick had geen bibliotheekervaring, maar zag wel mogelijkheden om een serviceverlenende organisatie voor de bibliotheekwereld op te zetten. Lang verhaal kort: Nick kende de economische kant van een bedrijf voeren, ik had door mijn contacten makkelijk toegang tot de bibliotheekwereld. We besloten samen Ingressus te beginnen.'

### Metadatababriek

Het tij zat mee toen Ingressus in 1998 vanuit Rotterdam van start ging. 'Bibliotheken stapten over van kaartenbakken naar geautomatiseerde catalogi. Een groot deel van de Nederlandse bibliotheekwereld deed dat in het GGC, en daar had ik veel verstand van,' zegt De Bruyn. Dankzij zijn netwerk had hij meteen een klus te pakken van zowel Museum Boijmans Van Beuningen als van het Vredespaleis. 'Het was ook de tijd waarin opleidingen gingen fuseren tot de hogescholen zoals we die nu kennen. Dit had ook gevolgen voor de onderwijsbibliotheken – en ook daar konden wij onze diensten verlenen. We werden een soort metadatababriek; op een gegeven moment hadden we dertig mensen in dienst.'

Maar op een bepaald moment zouden alle oude kaartcatalogi wel omgewerkt zijn, realiseerde De Bruyn zich. Bovendien gaf zijn zakenpartner Nick Rijnbende na een paar jaar aan dat hij om gezondheidsredenen uit het bedrijf wilde stappen. 'Heel jammer want we werkten fijn samen.' De Bruyn besloot in zijn eentje door te gaan, maar dan zou het bedrijf naast de 'metadatak' ook andere diensten moeten gaan leveren. 'Dat werd een zoektocht, met successen maar ook met zaken die mislukt zijn. Zo hebben we ook wat uitstapjes gemaakt richting musea, maar dat is toch een andere wereld.'

### Bibliotheeksoftware

'In de periode dat ik alleen verder ging met Ingressus, vroegen medische bibliotheken om bibliotheeksoftware die ook na de overgang naar het jaar 2000 zou blijven werken. Ze hadden namelijk geen vertrouwen in de bestaande programmatuur,' vertelt De

Bruyn. 'In plaats van zelf iets te ontwikkelen vonden we Zweedse software die daarvoor geschikt was en die alleen hoefde te worden aangepast aan de Nederlandse situatie. Daar zijn we distributeur van geworden.'

De softwaretak is later uitgebreid met onder andere authenticatiesoftware. En uiteindelijk is Ingressus ook zelf software gaan uitbrengen. 'Onlangs hebben we de app *Vakliteratuur* laten ontwikkelen vanuit de gedachte dat de bibliotheek – online en op basis van goede metadata – naar de gebruiker toe gaat en de klant informeert over wat er nieuw is op de terreinen die hij of zij interessant vindt. En waar hij via authenticatie ook meteen toegang toe heeft. Voor de ontwikkeling van deze app hebben we nauw samengewerkt met de bibliotheek van de Hoge Raad.'

### Op zoek naar 50'ers

De afgelopen economische crisis liet ook Ingressus niet onberoerd. 'We deden heel veel uitzendwerk. Dat ging geweldig goed toen de markt goed was, en het ging geweldig slecht toen de markt slecht was. In het crisisjaar 2008 stortte alles in elkaar – we hebben het uitzendwerk in die periode dan ook afgestoten.' Verder besloot De Bruyn dat zijn twaalf werknemers voortaan ieder op abonnementsbasis zouden zijn in te huren. 'Ze hebben allemaal hun specifieke kwaliteiten, van ict en software inrichten tot metadatering. Verder nemen we mensen tijdelijk in dienst voor detacheringprojecten.' 'Aan die extra handjes is nog altijd behoefte in de bibliotheekwereld,' merkt De Bruyn. 'Steeds meer zelfs. Deels komt dat door bezuinigingen, maar ook door de toenemende vergrijzing. Informatieprofessionals gaan met pensioen, waardoor er kennis uit de organisatie verdwijnt. Zo zijn er nog maar weinig informatieprofessionals die beroepsmatig kunnen metadateren. Dat zijn veelal vijftigers die bij bijvoorbeeld bezuinigingsrondes hun baan hebben verloren. We zijn nu op zoek naar die oudere bibliothecarissen die een beroepsopleiding hebben gedaan, die weten wat titelbeschrijven is en die op basis van die kwalificaties ingezet kunnen worden bij trajecten waar de reguliere mensen aan het uitstromen zijn.'

### Boekhandel

Het woord 'ondernemen' komt in het interview regelmatig terug. 'Het gaat erom steeds nieuwe kansen te zien en dingen

uit te proberen,' benadrukt De Bruyn. Zo bedacht hij dat hij net zoals NBD Biblion ook boeken zou kunnen aanschaffen en gecatalogiseerd en wel zou kunnen leveren aan zijn klanten. En dan niet aan openbare bibliotheken, de doelgroep van NBD Biblion, maar aan bijvoorbeeld hogeschoolbibliotheken, ziekenhuis- en andere speciale bibliotheken. 'Ik heb onder andere met online boekhandel Nedbook gesproken over samenwerking, maar die ketste af doordat ze eerst nog een automatiseringsslag moesten maken. Toen deze boekhandel failliet ging, heb ik 'm binnen een paar dagen gekocht.'

'Met onze boekhandelsactiviteiten richten we ons niet op de bestsellers, maar vooral op "moeilijke" titels, zoals uitgaven over landschapsarchitectuur of een Engelse titel over sportmarketing.' En opnieuw deed zich een kans voor. 'Nadat NBD Biblion had aangegeven niet langer heel specifieke uitgaven aan de PLUSbibliotheken – de voormalige openbare bibliotheken met een wetenschappelijke steunfunctie – te kunnen leveren, zijn we in goed overleg in dit gat gesprongen. Inmiddels werken we ook met NBD Biblion samen: zij zorgen ervoor dat alle bestelde titels worden ingebonden.'

### Formeler

In de twintig jaar dat Ingressus nu bestaat is er veel veranderd. 'Denk aan nieuwe metadatastructuren, maar ook aan de gehele ict erachter: alles wat we nu doen vindt plaats in de cloud. Toen we net begonnen had ik vele servers nodig – een enorme investering waarvoor mijn zakenpartner Nick en ik allebei een extra hypotheek op ons huis moesten nemen.' Ook is de wereld formeler, juridischer geworden, vindt De Bruyn. 'Als we nu bijvoorbeeld ingehuurd worden, gebeurt dat soms via een extern bureau. Terwijl we vroeger door de klant werden gebeld en we vaak de volgende dag al om de tafel zaten.'

Wat volgens De Bruyn gebleven is, is de vooraanstaande positie die Nederland bekleedt in de internationale bibliotheekwereld. 'De samenwerking van de bibliotheken met Pica destijds is daar een goed voorbeeld van. En nog steeds zijn we als sector innovatief; kijk maar naar hoe openbare bibliotheken zichzelf opnieuw hebben uitgevonden en de nieuwe vormen van digitale dienstverlening die nu ontstaan. Daar kunnen we trots op zijn.'

**Edwin Mijsbergen**

Redacteur van IP en freelance informatiespecialist

## Schermabolitie

**A**ls de mensen die nieuwe technologie bedenken en ontwikkelen hun eigen kinderen verbieden gebruik te maken van die technologie, dan doet de rest van de wereld er goed aan op te letten.' Het was een pakkende tekst van Katherine Martinko, als opening van haar artikel 'The rise of Silicon Valley's screen abolitionists'. Ze was afgelopen november een van de vele journalisten die het begrip 'Screen abolitionists' overnam uit een artikel in *The New York Times*, 'A Dark Consensus About Screens and Kids Begins to Emerge in Silicon Valley'. Een interessant verhaal, dat ingaat op de signalering dat steeds meer ouders die wonen en werken in Silicon Valley hun kinderen in bescherming willen nemen tegen de technologie die ze zelf hebben gecreëerd. Omdat ze weten hoe verslavend die technologie is.

Maar hoe interessant de stellingen en bijbehorende discussies ook zijn: mijn aandacht ging

vooral uit naar dat begrip *screen abolitionists*. 'Schermverlaters' was de eerste vertaling die bij me opkwam. Google Translate bevestigde die ingeving echter niet. Het woord abolitionism werd niet eens vertaald. In de *Van Dale online* zijn de woorden Abolitionist en Abolitionisme ook niet te vinden. Wikipedia heeft dan weer wel drie ingangen naar lemma's.

Is abolitionisme dan toch krachtiger dan het verlaten van schermen alleen, en zag de geciteerde persoon, ene Barbieri, een verband met slavernij ten opzichte van technologie? 'We have friends who are screen abolitionists, and we have friends who are screen liberals'. Het is lastig vast te stellen. Maar feit is dat het woord in het Nederlands niet meer in zwang is. De meest concrete treffer is het woord abolitie, in het etymologisch woordenboek van Van Dale: [afschaffing], als kwijtschelding van straf. Het grappigste is misschien nog wel dat ik die definitie vond in een papieren uitgave, en niet via mijn scherm. <



## Q&A MET REEM WEDA

Reem Weda stapte onlangs over van

het RKD-Nederlands Instituut voor Kunstgeschiedenis naar Europeana. Hoe bevalt zijn nieuwe job als collections editor?



### Hoe ervaar je de overstap naar een Europese organisatie?

'Het eerste wat opvalt is dat er bij Europeana mensen van diverse nationaliteiten werken en dat de voertaal Engels is. Ik red me daar wel aardig in, al merk ik dat mijn vakmatige vocabulaire nog een beetje aangescherpt mag worden. Verder is het een organisatie met een duidelijke missie, waar iedereen een steentje aan bijdraagt. Er zijn diverse teams met een eigen focus, maar er wordt ook veel samengewerkt.'

### Hoe ziet je werkdag eruit?

Op dit moment ben ik betrokken bij *Rise of Literacy*, een project met voornamelijk nationale bibliotheken (waaronder de KB) als partners. Een van de uitkomsten is een Manuscripts-collectie op Europeana Collecties, waar ik voor ga zorgdragen. Dit houdt in: de collectie regelmatig updaten en blogs, gallerijen en exposities erover verzorgen, natuurlijk in samenwerking met de erfgoedinstellingen. Verder coördineer ik workshops die door collega's en Europeana's netwerk van aggregatoren in diverse landen gegeven worden. Ik ben in

september begonnen bij Europeana en tot nu toe ben ik veel bezig met informatie verzamelen, werkdocumenten creëren en contacten leggen.

### Zijn er landen waar Nederland iets van kan leren?

'Als bijdragend land doet Nederland het binnen Europeana vrij goed, maar er zijn ook buitenlandse instellingen waar we een voorbeeld aan kunnen nemen. Denk aan de National Library of Wales en het Statens Museum for Kunst (SMK) in Denemarken. Het zou mogelijk open aanbieden van de eigen collectie zou wat mij betreft in ieder instellingsbeleid moeten worden vastgelegd.'

### De grootste verrassing in je werk?

'De hoge mate van professionaliteit van een aantal jonge collega's!'

### En het meest aantrekkelijke aspect?

'Dat sluit aan op het vorige antwoord: met gedreven en slimme mensen werken én groeien als (digitaal) erfgoedprofessional.' <

# Oude drukken gaan digitaal

In 2025 wil de KB de hele Nederlandse boekproductie digitaal beschikbaar hebben. Een tussenstand.

In het *Beleidsplan 2010-2013* van de KB stond dat ernaar gestreefd werd in 2025 de hele Nederlandse boekproductie digitaal beschikbaar te hebben. Dat was een ambitieus plan – misschien qua planning wel al te ambitieus. In ieder geval wordt er door veel partijen enorm hard gewerkt om dit te realiseren. Ook de oude drukken – boeken gedrukt vóór 1800 – vallen natuurlijk binnen dit streven. Die hebben een voordeel en een nadeel. Het voordeel is dat die niet meer onder copyright vallen en dat er dus niemand bezwaar tegen maakt als je ze online beschikbaar stelt. Het nadeel is dat het hierbij veelal om kostbaar materiaal gaat dat heel zorgvuldig gehanteerd moet worden. Daarom is de KB aanvankelijk met twee commerciële partijen in zee gegaan: ProQuest en Google. ProQuest zou in de KB zelf de boeken tot 1700 digitaliseren; de boeken vanaf 1700 tot 1870 zouden door Google ‘ergens in Europa’ verwerkt worden. In beide gevallen zou de KB zorgen voor de metadata, de materiaalvoorbereiding en de procesmatige aanlevering van het materiaal.

het verdienmodel onvoldoende, waardoor ze voortijdig zijn gestopt. Toch zijn via de website ([eeb.chadwyck.co.uk/home.do](http://eeb.chadwyck.co.uk/home.do)) bijna 16.000 oude drukken uit de KB (vanaf een Nederlands IP-adres gratis) te raadplegen. Google is nog steeds bezig. Toen men klaar was met boeken van ná 1700 uit de KB, is Google vanuit het contract met de KB doorgegaan met collecties van andere grote Nederlandse universiteitsbibliotheken zoals die van Amsterdam en Utrecht. En momenteel loopt een vervolgproject met Google, waarin, gecoördineerd door de KB, allerlei kleinere instellingen ook hun boeken naar Google kunnen sturen. Bovendien kunnen grote instellingen boeken, die eerder buiten de boot vielen, meesturen.

## Metadata

Aanvankelijk was de kwaliteit van Google matig, maar dat wordt stilaan beter, enerzijds omdat ze nu in betere kwaliteit scannen, anderzijds omdat ze oudere scans opnieuw bewerken. Wel zijn de metadata bij Google onder de maat en bieden ze al helemaal niet de op specialisten gerichte zoekmogelijkheden van ProQuest, zoals het zoeken op marginalia, drukkersmerken en dergelijke. Daar staat tegenover dat Google full-text zoeken als optie biedt, terwijl ProQuest alleen afbeeldingen geeft. En de efficiëntie en zorgvuldigheid van Google is kolossaal. Even wat cijfers: Google zal aan het eind van dit vervolgproject ca. 530.000 boeken gedigitaliseerd hebben oftewel 85.000.000 pagina's. 1,6 procent van alle boeken op Google (40 miljoen) is Nederlandstalig. De KB – inclusief de coördinatie die zij uitvoert – is de op drie na grootste Europese samenwerkingspartner.

## Enorme mogelijkheden

Wat betekent dit voor het onderzoek met erfgoedmateriaal? Een open deur: als je een tekst wilt zien is het natuurlijk geweldig dat je vanachter je bureau meteen een boek op kunt roepen. Ook voor het vergelijken van bronnen uit verschillende bibliotheken biedt de digitale beschikbaarheid van het materiaal enorme mogelijkheden. Maar voor onderzoek naar de materialiteit van het boek, voor de historische sensatie, voor onze echte kennis van het verleden, is het contact met de historische bron onontbeerlijk. Laten we dus vooral niet vergeten dat digitale kopieën geen vervanging zijn van oude bronnen, maar een aanvulling. Het daadwerkelijke contact met een originele bron maakt het onderzoek pas compleet. <



**Marieke van Delft**  
Conservator Oude Drukken  
bij de Koninklijke Bibliotheek

## Negen jaar later

Wat is er negen jaar later van gekomen? ProQuest heeft een aantal jaren in de KB gewerkt. Het resultaat is voorbeeldig, maar kennelijk was



Foto: Koninklijke Bibliotheek



## Uitstel invoering nieuw IBL-systeem Tipasa

# Kruideniersmentaliteit



**H**et interbibliothecair leenverkeer (IBL) is slechts een klein – maar belangrijk – onderdeel van de landelijke bibliotheekservice. In 2015 omvatte het IBL via de NCC (Nederlandse Centrale Catalogus) in totaal een kleine 100.000 aanvragen voor materiaal dat bibliotheken niet zelf in huis hadden, ongeveer gelijk verdeeld over leen- en kopieaanvragen. IBL is niet meer dan enkele procenten van de lokale vraag. Toch is IBL belangrijk omdat het een simpel maar doeltreffend instrument is om lacunes in de eigen collectie op te vullen. Geen enkele bibliotheek kan alles in huis hebben. Inmiddels is er een nieuw IBL-systeem in aantocht: Tipasa Worldshare ILL.



**Jos Damen**  
Hoofd bibliotheek  
& ICT van het  
Afrika-Studiecentrum,  
Universiteit Leiden

Afgelopen oktober werd bekend dat de invoering ervan wordt uitgesteld tot begin januari 2019. Opvolging van het oude vertrouwde NCC-IBL-systeem blijkt niet heel gemakkelijk.

De universiteitsbibliotheken en de KB hebben in het samenwerkingsverband UKB een aantal beleidsbeslissingen over IBL genomen. Zo worden kopieleveranties onderling gelijk in prijs; voor boekleveranties komen er fors hogere kosten. Dat laatste is volgens mij niet slim: voor langere *artikelen* is 6,50 euro dus goedkoper, maar een drastischer verhoging naar 13 euro per *boek* zal desastreus uitpakken, zeker afgezet tegen het nut van deze dienstverlening. Verder worden tijdschriftartikelen alleen nog elektronisch geleverd (prima) en komen er striktere regels voor leveranties vanwege copyrightbeperkingen in licenties (volgens mij onnodig zwichten voor uitgevers). Tot slot wordt er niet meer geleverd aan commerciële instellingen. Onbegrijpelijk: hiermee wordt een van de weinige bibliotheekdiensten waar het bedrijfsleven echt iets aan heeft de nek omgedraaid. Dit besluit is losgezonnen van de praktijk en getuigt van een kruideniersmentaliteit.

In feite borduurt NCC-IBL voort op het systeem dat OCLC (Pica) vanaf 1983 ontwikkelde: eerst voor kopieaanvragen, en later ook voor leenaanvragen. Het NCC-IBL-systeem kent drie grote pluspunten: er is een fijnmazige verdeling van de aanvragen over de bibliotheken, er is onderlinge verrekening mogelijk en eindgebruikers kunnen zelf aanvragen plaatsen. Het nieuwe systeem (Tipasa Worldshare ILL) is veel minder verfijnd en niet echt ingericht op eindgebruikers – de deposito's verdwijnen. Kosten worden

via de lidmaatschapskaart verrekend. Er komt een koppeling met WMS en ALMA.

Moest die oude NCC echt vervangen worden? Ja, want die hangt samen met de GGC die uitgefaseerd wordt. En Picarta wordt overgezet naar een Nederlandse uitsnede van WorldCat.

Alleen mensen zonder verstand denken dat alle informatie nu digitaal beschikbaar is. Er zal altijd een basisvolume voor IBL blijven, want niet elke bibliotheek koopt een licentie op elk tijdschrift. Het aantal IBL-aanvragen is door de digitalisering sterk verminderd: van 700.000 kopie-aanvragen in 2002 tot maar 50.000 in 2015. Boekaanvragen zijn in die dertien jaar tot een kwart teruggebracht: van 200.000 in 2002 tot 45.000 in 2015. Leve de digitale bibliotheek. Maar zolang niet elk boek en elk tijdschrift digitaal beschikbaar is, zullen onderzoekers en studenten ook willen lezen wat ze niet in hun eigen bibliotheek kunnen vinden.

Tot slot drie adviezen voor het IBL. Ten eerste: spoel het kind niet met het badwater weg en zet de goede zaken uit NCC/IBL over naar Tipasa Worldshare ILL (slimme verdeling van aanvragen, onderlinge verrekening, eindgebruikers). Dat zijn prima Nederlandse bijdragen aan een wereldwijd systeem, waar OCLC respect mee verdient. Ten tweede: houd het IBL-systeem zo open mogelijk voor buitenstaanders, ook voor hbo-, openbare én commerciële instellingen. Qua aantallen lukt dat makkelijk, en de kosten zijn op de totale uitgaven te overzien. En ten derde: maak de kosten voor kopieleverantie uniform (zoals voorzien), maar laat de kosten voor boekleveranties maximaal vijf procent stijgen. <



UNIEK IN  
ARCHIEFONDERWIJS

# OP ZOEK NAAR MEER VAKKENNIS?

DE HOGESCHOOL VAN AMSTERDAM VERZORGT  
NA- EN BIJSCHOLING VOOR DE ARCHIEFSECTOR.

## CURSUS DIGITAAL DEPOT

- ▶ 5 dagen
- ▶ woensdag 6, 13, 20 en 27 maart en 3 april 2019

---

## CURSUS ARCHIEFRECHT

- ▶ 2,5 dag
- ▶ woensdag 13, 20 en 27 maart 2019

---

## CURSUS TOEZICHT OP DE DIGITALE OVERHEID

- ▶ 4 dagen
- ▶ maandag 8, 15, 29 april en 13 mei 2019

---

## MEER WETEN?

Op [hva.nl/archiefschool](http://hva.nl/archiefschool) vindt u het **complete cursusaanbod**. Heeft uw organisatie behoefte aan een training op maat? Neemt u dan contact op met Marieke de Haan, telefoon 06 21158 210.

---

## CONTACT

✉ [archiefschool@hva.nl](mailto:archiefschool@hva.nl)

🌐 [hva.nl/archiefschool](http://hva.nl/archiefschool)

# DIT IS DE LINE-UP VOOR DE VOGIN-IP-LEZING 2019

Het programma voor de VOGIN-IP-lezing begint – sneller dan andere jaren – al aardig vorm te krijgen. Een overzicht van wat komen gaat op 21 maart in de Openbare Bibliotheek Amsterdam.

Van de beide keynotes was de laatste tijd vooral Eliot Higgins, de oprichter van Bellingcat, nauwelijks weg te slaan uit het Nederlandse nieuws. Behalve de première van de documentaire over Bellingcat op het International Documentary Film Festival Amsterdam (IDFA) speelden daarin ook de plannen voor een vaste vestiging in Den Haag een belangrijke rol.

De tweede keynote, Frédéric Ruys, is zelf misschien wat minder bekend, maar dat geldt zeker niet voor zijn visualisaties. Veel mensen zullen die wel al gezien hebben, omdat ze de ondersteuning vormden bij de VPRO-serie *Nederland van boven*.

## Receptenproject

Verder is nu al bekend dat lezingen worden verzorgd door Cynthia Liem, die als researcher in residence bij de Koninklijke Bibliotheek onderzoek gedaan heeft naar muziekinformatie die in Delpher te vinden is, en door Marieke van Erp, die – ook al bij de KB – aan een receptenproject heeft gewerkt. Meer uit de commerciële hoek komt Paula Kassenaar die bij Zalando verantwoordelijk is voor de knowledge graph waarmee informatie over hun producten online vindbaar gemaakt wordt. Daan Odijk is 'lead data scientist' bij RTL en probeert daar potentiële tv- en videokijkers beter van informatie op maat te voorzien. Verder komt nog Arnoud Engelfriet de deelnemers bijpraten over wat onder de AVG/GDPR-wetgeving nog gezocht en gevonden mag worden.

## Workshops

Daarnaast zijn er ook al elf workshops ingevuld. Die worden parallel aan een deel van de lezingen gegeven en zijn voor beperkte groepjes deelnemers bedoeld. Enkele zijn herhalingen van oude succesnummers, zoals factchecking en het vinden van al dan niet achter betaalmuren verborgen pdf's. Maar er zijn ook voldoende nieuwe onderwerpen zoals het maken van knowledge graphs, het zoeken naar onderzoeksdata, de werking van semantische zoekmachines, wat zoekers van zoekmachineoptimalisatie zouden moeten weten en methoden voor automatisch metadateren en categoriseren. Bovendien komt Heather Hedden, de auteur van het destijds in IP besproken leerboek *The Accidental Taxonomist*, een workshop over best practices voor taxonomieontwerp geven.

## Aantrekkelijk tarief

De VOGIN-IP-lezing wordt gehouden op donderdag 21 maart in de OBA in Amsterdam. Nu al kun je je als zeer-vroege-vogel voor een gereduceerd tarief aanmelden: [vogin-ip-lezing.net/vooraanmelding-2019/](http://vogin-ip-lezing.net/vooraanmelding-2019/).



Foto: SKUPPro

Eliot Higgins



Foto: Beeldstudio KB

Cynthia Liem



Frédéric Ruys



Marieke van Erp



Paula Kassenaar



# Deepfakes

**E**en Belgische politieke partij verspreide afgelopen mei een filmpje van Donald Trump. Daarin gaf de Amerikaanse president aan blij te zijn dat 'er eindelijk iemand de ballen had om zich terug te trekken uit het klimaatakkoord van Parijs'. Hij riep België op om dat ook te doen. 'Want wat jullie doen is eigenlijk erger: jullie besluiten maatregelen te nemen, maar doen eigenlijk niets.' Pas op het einde van de video komt de aap uit de mouw, en zegt Trump: 'We weten allemaal dat klimaatverandering fake is, net zoals deze video.'

Deze partij wilde in België een publiek debat over klimaatverandering opstarten. Maar ondanks de slechte kwaliteit van de video hadden veel kiezers niet door dat het om een vervalsing ging.

Hoewel deze campagne misschien een onschuldige voorbeeld is om met een ludieke video kiezers te beïnvloeden, kan de inzet van dergelijke video's een verwoestend effect hebben op het vertrouwen van mensen in politici – en eigenlijk elke vorm van autoriteit.

Zo werd begin november de perskaart van CNN-journalist Jim Acosta ingetrokken. De woordvoester van Donald Trump tweette als reden hiervoor een video die moest aantonen dat Acosta een jonge medewerkster van het Witte Huis 'agressief had aangeraakt'. Alleen werd al snel duidelijk dat er met de video geknoeid was. Door een vertraging van enkele frames werd gesuggereerd dat er iets gebeurd was. De details zijn moeilijk te zien, en net daardoor werd de video een machtig wapen. Als je het eens bent met Trump, geloof je dat de video



Foto: Bram Belloni

'De inzet van deepfake video's kan een verwoestend effect hebben op het vertrouwen van mensen in politici – en eigenlijk elke vorm van autoriteit'

**Marietje Schaake**  
Europarlementariër  
voor D66  
sinds 2009

echt is. Ben je het niet eens met Trump, dan geloof je dat niet. De toekomst wordt nog moeilijker wanneer deepfake video's een opmars gaan maken. Daarmee kan je iedereen laten doen en zeggen in een filmpje wat je maar wilt. Dankzij de nieuwste generatie kunstmatige intelligentie kun je dan vlekkeloos beelden plakken op bestaande video's. Nu kost het nog veel tijd

en geld om dat op een perfecte manier te doen, maar binnen twee jaar zal elke gemotiveerde videoknutselaar daartoe in staat zijn.

De impact kan potentieel gigantisch zijn door de razendsnelle verspreiding van dit soort spectaculaire berichten op sociale media. Je kan presidentskandidaten de meest waanzinnige dingen laten zeggen. Als die een dag vóór de verkiezing verspreid worden, is het half al verdrongen, en is er zelfs geen tijd meer om te signaleren dat het om een vervalste video gaat. Deepfake video's kunnen samenzweringstheorieën kracht bijzetten. De gemoederen kunnen dan hoog oplopen – stel je voor dat een vervalste oorlogsverklaring serieus wordt genomen.

Technologie is niet het antwoord op alle maatschappelijke problemen, maar in dit geval kan kunstmatige intelligentie ons ook helpen. Grote techbedrijven experimenteren met het inzetten van detectietechnologieën die gemanipuleerde video's kunnen herkennen – op dezelfde manier waarop bijvoorbeeld ook spam herkend wordt.

De aanpak van desinformatie richt zich nu nog erg op het draaiboek van 2016, en de Russische inmenging in de Amerikaanse verkiezingen. Maar met de komst van deepfakes wordt die uitdaging nog moeilijker. <





'Wendbaarheid is een noodzakelijke voorwaarde om een transitieperiode te overleven'

**Jan Rotmans:**

'Het is  
meer een  
**leven lang  
ontwikkelen**  
dan een  
**leven lang  
leren**'

Jan Rotmans is hoogleraar duurzaamheid en transitie bij de Erasmus Universiteit en begeleidt daarnaast organisaties bij transitietrajecten. Alleen wie wendbaar genoeg is kan volgens hem overleven. Wat vraagt dat van informatieprofessionals?



**Dafne Jansen**

Redacteur van IP  
en projectmanager bij  
de Universiteit Utrecht

Jan Rotmans' werk kenmerkt zich vooral door zijn toegankelijke uitleg van het verschil tussen veranderingen en transitie. *Veranderen* is de dingen die je altijd al doet beter of efficiënter doen, een *transitie* kenmerkt zich door het feit dat je stilstaat bij de dingen die je doet, en fundamenteel andere dingen durft te gaan doen. In zijn boek *Omwenteling* (2017) beschrijft hij transitie op drie niveaus: macro-niveau (samenleving), meso-niveau (organisaties) en micro-niveau (individueel). Deze driedeling lijkt op het eerste gezicht academisch, maar Rotmans maakt hem tastbaar met concrete voorbeelden. Niet voor niets noemt hij zichzelf een *scientivist*: een activistische wetenschapper die de theorie met de praktijk verbindt. Zijn uitspraken zijn zonder meer ferm en zetten aan tot discussie. Organisaties die niet wendbaar genoeg zijn om zichzelf opnieuw uit te vinden zullen volgens hem verdwijnen.

#### **Kennisinstellingen**

Dankzij zijn werk als adviseur bij veranderingstrajecten krijgt Rotmans bij veel organisaties een kijkje in de keuken. De voorbeelden die hij daarvan in zijn boeken geeft zijn vaak herkenbaar, maar ook ontluisterend. Neem de politiek. Die investeert in het bijbenen van nieuwe technologie, maar haar organisatiestructuur verandert niet wezenlijk. Door vast te houden aan de hiërarchische structuur, schiet zij volgens Rotmans aan haar belangrijkste veranderingopdracht voorbij: meer bottom-up gaan werken en de burger centraal stellen.

Dit maakt nieuwsgierig hoe Rotmans tegen kennisinstellingen, zoals bibliotheken en archieven, aankijkt. 'Die vraag is moeilijk in zijn algemeenheid te beantwoorden,' zegt hij. 'Bibliotheken en archieven behoren van oudsher niet tot de meest wendbare organisaties, en wendbaarheid is wel een noodzakelijke voorwaarde om een transitieperiode te overleven.'

Informatieprofessionals zullen dit wellicht tegenspreken, en stellen dat hun organisaties zichzelf wel degelijk opnieuw uitvinden. Zo zien medewerkers van openbare bibliotheken hun werkomgeving al jaren veranderen in een



ontmoetingsplaats voor allerhande activiteiten: voor debat en kennisuitwisseling, voor kunst en cultuur, voor kennis en informatie maar ook voor voor rust en contemplatie. Rotmans ziet dit als een verandering, niet als een transitie. ‘Dat laatste vraagt om een andere cultuur, andere mensen en een ander type organisatie.’

### Strategische verbinders

Rotmans beschrijft in *Omwenteling* ook de risico’s die aan fundamentele omwentelingen kleven, als hij de overgang naar de nieuwe economie uitlegt. Deze nieuwe economie kenmerkt zich door disruptie: disruptieve innovatie (WhatsApp), disruptieve bedrijven (Uber) en disruptieve technologie (blockchain).

Om de overgang naar deze nieuwe economie te versnellen – maar zonder dat de samenleving versplintert – noemt Rotmans een reeks financiële, juridische, fiscale, institutionele en mentale veranderersleutels of impulsen. Een interessant voorbeeld van een juridische impuls zou het afschaffen van de Afvalstoffenwet kunnen zijn. Doordat deze wet het hergebruik van afval als grondstof verhindert, staat ze een overgang naar meer duurzame bedrijfsprocessen in de weg. En dat terwijl de kranten vol staan met hippe startups die juist willen inspelen op de circulaire economie. Vooral bij institutionele impulsen benadrukt Rotmans het belang van meer en intensievere samenwerking tussen kennisinstellingen, onderwijsinstellingen, bedrijven en overheden. ‘Er is grote behoefte aan strategische verbinders.’ Het verbinden van deze partijen, in ieder geval op het niveau van informatieuit-



‘Deze tijd vraagt om een soort permanente nieuwsgierigheid, om voortdurend de laatste kennis en informatie tot je te nemen’

wisseling en kennismanagement, zou bij uitstek een rol kunnen zijn voor informatieprofessionals. Maar zijn zij daar al voor toegerust? Rotmans is kritisch: ‘Ik denk niet dat veel huidige informatieprofessionals daar *a priori* voor geschikt zijn.’ Welke competenties zou de informatieprofessional 3.0 in huis moeten hebben? ‘Je moet goed samen kunnen denken en samen kunnen werken, multidisciplinair zijn ingesteld, en vanuit een overkoepelend, algemeen belang kunnen denken en handelen. Deze tijd vraagt ook om een soort dienstbaar leiderschap, ten dienste van de nieuwe samenleving en economie. En tevens een soort permanente nieuwsgierigheid, om voortdurend de laatste kennis en informa-

tie tot je te nemen, te verwerken en te interpreteren, en door te vertalen naar verschillende groepen in de samenleving en economie.’ Dit zal veel informatieprofessionals als muziek in de oren klinken.

### Achterhaald principe

Ook aan digitalisering en robotisering besteedt Rotmans in zijn publicaties ruim aandacht. Veel banen zullen in de toekomst verdwijnen, en mensen die niet wendbaar zijn zullen zonder werk komen te zitten. De overheid heeft daarom haar focus op het ‘leven lang leren’-principe gevestigd, waar we in dit themanummer uitgebreid aandacht aan besteden. Zo moet het bijvoorbeeld makkelijker worden om een nieuwe studie te starten met een aantrekkelijk renteloos krediet.

Dat klinkt mooi, maar volgens Rotmans loopt de overheid achter de feiten aan:

‘Een leven lang leren is wat slechts geworden en eigenlijk al achterhaald, het is meer een leven lang ontwikkelen. Het leren staat in dienst van de ontwikkeling en ontplooiing van mensen. Je ontwikkelt je het best door voortdurend te leren, niet alleen meer op school, maar juist ook op je werk, en ook privé, via toegang tot vrijwel onbeperkte hoeveelheid kennis via allerlei kanalen.’

Rotmans blijkt een groot voorstander van campussen, waarbij bedrijven en kennisinstellingen samenwerken, zodat leren, werken en ondernemen hand in hand gaan. Hij ziet daarin wel degelijk een rol voor de overheid die ‘dit kan faciliteren, door te investeren in campussen en bedrijven en kennisinstellingen samen te brengen, eventueel samen met maatschappelijke organisaties. Op dit moment gebeurt dit nog onvoldoende; daar zijn meer en grotere impulsen voor nodig.’

### Permanente ontwikkeling

Als het onderscheid tussen werken, leren en privé vervaagt, wat voor gevolgen heeft dit dan voor werkgevers en werknemers? Rotmans stelt dat dienstverbanden in de toekomst zullen veranderen en neemt zichzelf hierbij als voorbeeld: ‘Ik ben hoogleraar en ondernemer (zzp’er), dus ik ben werknemer en werkgever tegelijk. Dergelijke combinaties, nu nog de uitzonderingen, zullen in de toekomst veel vaker voorkomen, en uiteindelijk de norm worden.’

Dit stelt de werkgevers voor een flinke veranderopdracht, meent Rotmans, want ‘organisaties moeten deze hybride combinaties zoveel mogelijk stimuleren, door ruimte te bieden aan professionals om zich in allerlei richtingen te kunnen ontwikkelen. Dat kan mentale ruimte zijn, maar ook organisatorische ruimte, financiële ruimte, of soms zelfs juridische ruimte.’ Waar vroeger het vaste contract het middel was om werknemers aan je te binden, zijn dat nu tijd en ruimte om werknemers zich permanent te laten ontwikkelen. Dat vraagt om vertrouwen van beide kanten, maar ‘vanuit die verbondenheid kunnen we komen tot gezonde, veerkrachtige organisaties en uiteindelijk tot een duurzame samenleving en economie.’ Diep in zijn hart is Rotmans een optimist. <



DIGITALE DIENSTVERLENING VOOR BIBLIOTHEEKGEBRUIKERS

# ATTENDERING EN MEER VIA EEN APP

Vakliteratuur App maakt digitale attendering voor eindgebruikers mogelijk op een geheel nieuwe wijze. De gebruiker heeft via zijn smartphone of tablet zelf het volledige beheer over de inrichting en altijd toegang tot relevante bronnen. Meer weten zie [www.ingressus.nl](http://www.ingressus.nl)

**INGRESSUS**



[www.ingressus.nl](http://www.ingressus.nl)

# 4 vragen over een leven lang leren



‘Het moet vanzelfsprekend worden dat iedereen zich tijdens zijn of haar loopbaan blijft ontwikkelen,’ schrijft de rijksoverheid op haar website. Maar vanzelfsprekend is dat bij veel medewerkers nog niet. De regering komt daarom met een actieplan om een leven lang leren te stimuleren.



**Vincent M.A. Janssen**  
Redacteur bij IP en freelance  
informatieprofessional

## ! Waarom is een actieplan voor een leven lang leren nodig?

Dát het actieplan nodig is, blijkt uit de data van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). In 2017 volgde slechts een vijfde van de volwassenen in Nederland scholing. Hoewel dit nog boven het Europese gemiddelde ligt, zijn de scheve verhoudingen tussen hoog- en laagopgeleiden zorgwekkend. Uit cijfers van het CBS uit 2016 blijkt dat hoogopgeleiden twee keer zoveel bij- en nascholing volgden dan laagopgeleiden. Laagopgeleiden hebben de scholing echter harder nodig, verwacht de overheid; de kans dat zij hun baan kwijtraken

door digitalisering of robotisering is namelijk groter.

Minister Koolmees (D66) van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en minister Van Engelshoven (D66) van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap trokken daarom aan de bel. Dit najaar presenteren zij een nieuw plan, waarvoor zij de komende jaren 218 miljoen euro uittrekken. In een brief aan de Tweede Kamer schrijven de ministers dat een ‘leven lang ontwikkelen geen *nice-to-have* is, maar een absolute *must*’. Alleen met scholing, waarschuwen Koolmees en Van Engelshoven, kunnen mensen meekomen in de complexe en digitaliserende samenleving.



## 2 Wat is de ambitie?

In het plan beschrijven Koolmees en Van Engelshoven hun ambities voor de komende jaren en leggen ze uit hoe zij een ‘sterke leercultuur’ in Nederland willen creëren. Hiermee hopen ze te voorkomen dat mensen zonder werk komen te zitten als hun baan verdwijnt. Het plan is om mensen tijdig klaar te stomen voor nieuwe beroepen. Denk hierbij aan het onderhoud en beheer van de nieuwste machines, maar ook aan ‘het maken van apps, het programmeren van robots of het ontwikkelen van nanotechnologie’. Voorlichting hierover is, aldus de ministers, een cruciale stap. Daarom zal de overheid meer advies en coaching gaan geven over scholingsmogelijkheden. Daarnaast is een flexibel scholingsaanbod – waar werkenden zelf hun leertempo en rooster bepalen – een belangrijk aandachtspunt in de Kamerbrief.

Het uiteindelijke doel van het plan is het stimuleren van de eigen regie op de loopbaan. En dat kan op allerlei manieren, zoals de verschillende ambities in de brief aantonen. Een groot deel van het budget zal naar diverse bestaande trajecten gaan, zoals brancheorganisaties die investeren in scholing. Verder willen de ministers de leeftijdsgrens voor het levenlanglerenkrediet stapsgewijs opvoeren naar de AOW-leeftijd en meer investeren in opleidingen voor niet-werkenden. Welke van deze ambities precies ingevoerd gaan worden, en wanneer, moet nog blijken.

## 3 Wat zijn de uitdagingen?

Voor werkenden (en binnenkort ook niet-werkenden) belooft dit plan meer ontwikkelingsmogelijkheden. Maar of het ook eenvoudig wordt om hier gebruik van te maken, is nog maar de vraag. Tweede Kamerlid Zihni Öz-dil (GroenLinks) noemde het plan een ‘woud van loketten voor een leven lang leren’. Volgens hem is het ‘ontaard in een doolhof van leningen, vouchers en procedures’. Voor een werknemer op zoek naar scholing kan het hierdoor lastig zijn duidelijkheid te krijgen over de mogelijkheden.

Dat is niets te veel gezegd. Momenteel staat op de leven lang leren-website van de rijksoverheid een wirwar aan documenten, agenda’s en Kamerbrieven. En

voor veel procedures wordt de bezoeker doorverwezen naar de websites van DUO (Dienst Uitvoering Onderwijs) of StudieKeuze123. Dat veel financierings-trajecten via partnerorganisaties – zoals de Stichting voor de Arbeid – lopen, maakt het er ook niet eenvoudiger op. De huidige complexe procedures vormen een behoorlijke drempel. De verantwoordelijkheid van scholing – door persoonsgebonden kredieten en leningen – ligt echter bij de werknemer zelf. De eerste uitdaging is daarom om de burger in dit doolhof wegwijs te maken. Een van de ambities van de ministers is om ‘initiatieven beter te verbinden met elkaar’.

## 4 Wie komt er voor in aanmerking?

Gelukkig is er een aantal eenvoudige mogelijkheden waar werkenden nu al gebruik van kunnen maken. De meest bekende is het levenlanglerenkrediet. Deze regeling was eerder al voor het mbo ingevoerd en is sinds een jaar ook voor het hoger onderwijs beschikbaar. Het betreft een lening waarmee tot maximaal vier jaar (vijf voor een deeltijdopleiding) aan lesgeld gefinancierd kan worden. Werknemers tot 55 jaar komen hiervoor in aanmerking.

Voor jonge werkzoekenden (18 t/m 26 jaar) is er daarnaast de Startersbeurs. Deze regeling is bedoeld om starters mee te laten draaien in het bedrijfsleven voor een periode van zes maanden. Hiervoor krijgen zij dan een vergoeding van minimaal 500 euro per maand.

Ten slotte bestaan er nog verschillende kleinere initiatieven, zoals een website vol tips – genaamd DuurzameInzetbaarheid – en het Experiment Vraagfinanciering. Hiermee kan een medewerker een voucher krijgen, zodat deze kosteloos een of meerdere modules in bestaande opleidingen kan volgen.

Er wachten de regering nog vele uitdagingen om snel te anticiperen op de veranderende arbeidsmarkt en de technologische ontwikkelingen. Maar zij staat er niet alleen voor. Het bedrijfsleven en verschillende fondsen spenderen nu al jaarlijks 1,7 miljard euro aan opleidingen. Met een zee aan mogelijkheden is nu de werknemer aan zet. <

## Praktische tips

- Momenteel is de rente voor het levenlanglerenkrediet nul procent. Een gunstige tijd om te lenen dus. De aflossingstermijn is vijftien jaar.
- Houd in gedachten dat er vele varianten van scholing mogelijk zijn. Een volledige of deeltijdstudie kan soms een zware belasting zijn naast een fulltime baan. Ga dan op zoek naar een korte cursus of training. Deze worden vooralsnog niet vergoed door het levenlanglerenkrediet.
- Bepaalde branches hebben een opleidings- en ontwikkelingsfonds. Als jouw branche over zo’n fonds beschikt, kun je een adviseur vragen om hulp bij het zoeken naar de juiste scholingsmogelijkheden.
- Er zijn ook leerwerkloketten die kunnen helpen met zoeken naar scholing. [Lerenenwerken.nl](http://Lerenenwerken.nl) biedt een overzicht van welke loketten er bij jou in de buurt zijn.
- Om een certificaat te krijgen hoef je niet altijd een opleiding te volgen. Je kunt ook een EVC-procedure (Erkenning van Verworven Competenties) starten. Dan krijg je een certificaat voor jouw reeds behaalde competenties. De kosten zijn vaak voor eigen rekening, tenzij de werkgever het betaalt.
- Vraag vooral na in je eigen organisatie wat de opleidingsmogelijkheden zijn. Veel financieringsmogelijkheden en subsidies van de overheid lopen namelijk via werkgevers- en werknemersorganisaties.



master volgen

Elsbeth Kwant:  
**'Leren en werken  
geeft energie'**

**V**ier jaar geleden kwam Elsbeth Kwant, strategisch adviseur bij de Koninklijke Bibliotheek, tot de ontdekking dat haar verwachte pensioendatum in het jaar 2044 ligt. Met een werkzaam leven van nog dertig jaar in het vooruitzicht wilde ze 'een nieuw plateau van kennis leggen', mede op basis van haar werkervaring van de afgelopen vijftien jaar. Bij de VUCA Academy vond ze de ideale master: *Managing Information and Sustainable Change*. 'Dat bood me een basis om met behoud van de menselijke maat dingen zo te leren veranderen dat ze passen in een gedigitaliseerde wereld.'

De studie ervaarde ze als 'geestverruimend'. 'Ik kon enerzijds het geleerde direct toepassen in de praktijk, anderzijds heb ik heel veel bijgeleerd op zowel persoonlijk als zakelijk vlak.' Ze kijkt nu anders naar vraagstukken waar ze mee in aanraking komt: 'Voel ik echt aan wat er speelt, welke denksystemen helpen me om daar iets mee te doen en dan vooral die twee stappen toetsen door de aanpak of oplossing uit te proberen.' Terugkijkend zegt Kwant: 'De combinatie leren en werken gaf me veel energie. Het versterkt elkaar: je bent effectiever in je werk, maar je onthoudt ook beter wat je leert.'



**Ronald de Nijs**  
Eindredacteur van IP

# Lessons uit de

Een leven lang leren  
Bijvoorbeeld door een  
volgen. Maar er bestaat  
leren', waarbij het geleerde  
'bijproduct' van andere

Zes informatieprofessionals  
binnen hun vakgebied



# learned praktijk

kan op vele manieren.  
cursus of een opleiding te  
ook zoiets als 'informeel  
als het ware een  
activiteiten is.

vertellen ieder hoe ze  
iets hebben bijgeleerd.

schrijven



Roeland Smeets:  
**'The Network Society  
prikkelde me om een  
blogserie te starten'**

**H**oewel Roeland Smeets met zijn zeventig jaar de pensioengerechtigde leeftijd ruimschoots is gepasseerd, werkt hij nog altijd als schoolmediathecaris. Zijn werkgever is al tweeëntwintig jaar het Barlaeus Gymnasium in Amsterdam. Hoe daag je jezelf uit om steeds nieuwe dingen uit te proberen en te leren? 'Een jaar of zes geleden las ik het boek *The Network Society* van Manuel Castells. Ik realiseerde me toen pas goed dat onze samenleving wereldwijd grondig verandert door onder andere media- en technologische ontwikkelingen.'

Het boek prikkelde Smeets om voor Mediawijzer.net, waar hij al eerder voor had geschreven, een blogserie te starten. Dat werd 'De Netwerkmatschappij'. Onlangs verscheen deel 22, getiteld 'Netwerken versterken – op school'. Hierin laat Smeets zien dat het goed is voor de cohesie in de klas als jongeren – onder begeleiding – elkaar ict-basisvaardigheden en informatievaardigheden aanleren. Ook de mediatheek is volgens hem een dagelijks 'leer-bindmiddel' voor de school: 'Je leert er samen en het is er ook nog eens leuk met vrienden.'

Het lezen en het schrijven brengt hem verder als mediathecaris, concludeert Smeets. 'Ik blijf bij over de kern van mijn werk: leerlingen en docenten in contact brengen met goede, hoogwaardige informatie.'



master volgen

detachering

Sita Bhagwandin:  
**'Ik kijk graag rond bij andere organisaties'**

**V**an nature ben ik een nieuwsgierig persoon. Ik kijk graag rond bij andere organisaties,' zegt Sita Bhagwandin. Dankzij die drijfveer is ze sinds afgelopen mei officieel als bibliografisch metadataspecialist bij de Koninklijke Bibliotheek (KB) in dienst getreden. 'De afgelopen jaren ben ik drie keer gedetacheerd geweest. Ik wilde niet alleen iets bijleren, maar was ook op zoek naar een baan dichterbij huis.' Bij de Universiteitsbibliotheek Utrecht hield Bhagwandin zich bezig met het catalogiseren van gedrukte boeken, full-text artikelen en digitale proefschriften. Vanuit die functie werd ze op eigen verzoek voor een half jaar gedetacheerd bij het Nationaal Archief. 'Mooi dat ik die kans kreeg,' zegt ze. 'Het was een leerzame tijd. Het ontsluiten van archieven is toch heel anders dan het ontsluiten van boeken. En je werkt met andere standaarden en systemen; zo heb ik hier kennism gemaakt met XML.' De tweede detachering volgde op een uitwisseling tussen de KB en de Universiteitsbibliotheek Utrecht. 'Ik kwam terecht op de acquisitieafdeling van de KB en maakte kennis met de gang van zaken omtrent het ontvangen van gedrukte tijdschriften en kranten.' De derde keer werd ze gedetacheerd nadat ze had gesolliciteerd op haar huidige functie van bibliografisch metadataspecialist. 'Ik werd aangenomen, maar wilde mijn vaste aanstelling in Utrecht niet meteen opgeven.' Dankzij een detachering kreeg ze de kans om haar nieuwe functie uit te proberen. Met succes. Na een jaar volgde een vast contract bij de KB.

Dankzij deze uitstapjes is Bhagwandin tot de conclusie gekomen dat ze veel meer in haar mars heeft, als ze maar een kans krijgt. 'Mijn motto is dan ook dat je meer moet durven en geen afwachtende houding aan moet nemen.'



Johan de Visser:  
**'Een mastertitel is carrière-technisch interessant'**

**J**ohan de Visser, informatiemanager bij de DIV-afdeling van het Erasmus MC, zit in de laatste fase van zijn master Archiefwetenschap. 'Ik werk aan mijn afstudeerscriptie.' Maar aan die studie gingen twijfels vooraf. 'Was ik wel slim genoeg om een universitaire studie te gaan volgen? En hoe zou het zijn om als bijna vijftiger in een collegezaal met alleen maar jonge studenten te zitten?' Nu zegt De Visser: 'Je moet gewoon beginnen, een goede planning maken en blijven ademen.' En de belangrijkste les: 'Studeren is niet zozeer een kwestie van slim genoeg zijn, het draait om nieuwsgierigheid en doorzettingsvermogen.'

Nadat hij in 2010 de hbo-opleiding Management Documentaire Informatievoorziening (HMDI) had afgerond, ging hij aan de slag als leidinggevende van de afdeling DIV, waar hij eerder adviseur en waarnemend afdelingshoofd was. 'In de HMDI-opleiding ging het vooral om de wat- en hoe-vraag van informatie- en archiefbeheer, maar ik was ook benieuwd naar het waarom. Ik had sterk het gevoel dat ik lacunes in mijn vakken-nis had om een archiefafdeling goed te kunnen leiden en om als gesprekspartner naar andere archiefinstellingen te kunnen fungeren.' De Visser koos voor een master Archiefwetenschap aan de Universiteit van Amsterdam. 'Het maakt mijn positie sterker en een mastertitel is carrière-technisch interessant.'

De wetenschappelijke benadering die een universitaire studie kenmerkt helpt hem bij het nadenken over hoe hij het archiefbeheer wil gaan opzetten en onderhouden. 'Niet acteren op de waan van de dag, maar een stap vooruit denken.' Bovendien leverde zijn studie hem 'een vrachtlading aan nieuwe soft- en hardskills' op. En er is nog andere aangename kant: 'Op mijn werk word ik regelmatig uitgenodigd om vanuit mijn expertise mee te denken over zaken waarbij ik eerder niet in beeld was.'





voordrachten  
geven

leiderschaps-  
programma  
volgen

Ursula Oberst:  
**'Het geven  
van lezingen  
is leerzaam'**

Eigenlijk had Ursula Oberst, scientific information specialist bij het Afrika-Studiecentrum, een ander antwoord willen geven op de vraag wat zij als een onderdeel van een leven lang leren ziet. 'Ik dacht meteen aan de WikiTechstorm 2018. Tijdens deze hackathon, afgelopen oktober, hebben vijftig mensen uit dertien landen twee dagen lang samengewerkt en van elkaar geleerd.' Maar ze was zich er niet eerder van bewust dat het geven van lezingen in binnen- en buitenland ook heel leerzaam voor haar is. 'Als de gelegenheid zich voordoet, houd ik voordrachten over innovatieve projecten die we bij het Afrika-Studiecentrum doen. Het profileren van mijn eigen instituut, kennis (en leed) delen met vakgenoten en partnerinstellingen leken mij belangrijke redenen om lezingen te houden. Vaak brengt het je ook nog eens op interessante locaties,' zegt Oberst lachend.

Dit jaar staan haar lezingen in het teken van Wikidata, een project dat draait om de gratis, crowdsourced, meertalige database in een voor mens en machine leesbaar formaat. Die lezingen bereidt Oberst, zoals al haar presentaties, altijd zeer grondig voor. 'Ik houd zelfs proeflezingen voor collega's. Hun reacties, de soms onverwachte vragen vanuit het publiek plus het voorbereidend werk zetten mij weer aan het denken en laten mij aspecten zien waaraan ik niet eerder heb gedacht. Achteraf bezien moet ik het leeraspect van mijn voordrachten veel hoger rangschikken en meer waarderen,' aldus Oberst. 'Het brengt me verder in mijn vakgebied.'



Tanja de Boer:  
**'LIBER leadership  
programme verlegt  
je horizon'**

Een aanrader noemt Tanja de Boer, sinds afgelopen augustus hoofd Collectie en onderzoek bij het Kröller-Müller Museum, het LIBER leadership programme. 'Ik wilde een betere leider worden,' verklaart ze de reden van haar deelname aan het programma, verzorgd door de Ligue des Bibliothèques Européennes de Recherche (LIBER). Ze eindigde het eenjarige opleidingstraject in de zomer van 2018, toen ze nog als hoofd Collectiebehoud bij de Koninklijke Bibliotheek werkte.

Juist het internationale aspect van het programma trok haar aan. 'Het verlegt je horizon en brengt je tot andere inzichten,' vindt De Boer. Ze merkte dat Nederland in vergelijking met andere landen heel weinig hiërarchisch is. 'We betrekken medewerkers bijvoorbeeld vaak al vroeg in verandertrajecten. In Midden-Europa bijvoorbeeld is zoiets ondenkbaar.'

Voor haar medecursisten was de vraag vaak: 'Ik zit in het middenmanagement, hoe maak ik een volgende stap naar het directeurschap? Wat voor kwaliteiten heb ik daarvoor nodig? En natuurlijk: kán ik die stap maken,' zegt De Boer. Voor haarzelf was de vraag of ze directeur van de KB wilde worden niet van toepassing. 'Natuurlijk zou ik ergens anders in zo'n functie aan de slag kunnen, maar ik ben tot de conclusie gekomen dat ik die ambitie nu niet per se heb.'

Wat ze vooral geleerd heeft is dat 'je jezelf altijd meeneemt. Je kunt zeker werken aan verbetering van je gedrag, maar uiteindelijk is het belangrijk dat je jezelf goed kent. *Self awareness* is het begin van leiderschap.'

In haar baan bij het Kröller-Müller Museum geeft ze een nieuwe afdeling vorm. 'Daar kan ik de aangereikte tools en ontwikkelde inzichten goed inzetten. Denk aan een bepaalde manier van vragen stellen zonder antwoorden te geven.' Fijn daarbij is dat het groepje van het LIBER leadership programme waarmee De Boer een jaar lang is opgetrokken, elkaar nog steeds ziet. 'Ik heb er niet alleen een geweldig netwerk bijgekregen, ook kan ik met vragen bij deze collega's terecht.'

# Coen Wilders: 'Life long learning is in mijn ogen eerder een golfbeweging'

Coen Wilders is projectmanager bij de Universiteitsbibliotheek Utrecht. Sinds dit voorjaar neemt hij deel aan het universiteitsbrede netwerktraject voor talentvol ondersteunend en beheerspersoneel (OBP), gericht op medewerkers 'die de



potentie hebben om leiding te geven en brede management- en beleidsfuncties te bekleden'. Wilders vertelt over de snelkookpan waar hij zich nu in bevindt, maar ook over de behoefte om op verschillende momenten in je carrière stil te staan bij je keuzes.

## Hoe ben je op de plek gekomen waar je nu zit?

'Ik heb na mijn promotie in de vroegmoderne geschiedenis aan de Universiteit van Amsterdam een aantal jaar bij de Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO) gewerkt. Vijf jaar geleden maakte ik de overstap naar de Universiteitsbibliotheek Utrecht. Aanvankelijk als vakspecialist, daarna als projectmanager. Op dit moment vul ik de helft van mijn tijd in als projectmanager en de andere helft als tijdelijk afdelingshoofd bij Publieksdiensten. Een mooie kans om dat wat ik in het netwerk OBP talent leer, direct in de praktijk te brengen.'

## Wat leer je precies in het OBP-talentnetwerk?

'Het programma wordt grotendeels georganiseerd door de deelnemers zelf. Het enige dat vaststaat is dat er in het netwerk drie mogelijke rollen binnen de organisatie centraal staan: manager, projectmanager en adviseur. Aan de ene kant volg je gezamenlijk een inhoudelijk programma, met onder andere seminars en bezoeken aan andere instellingen. Aan de andere kant doe je ook een project met een aantal collega's. Verschillende faculteiten en diensten hebben hun ideeën daarvoor gepitcht, en ik heb met twee anderen gekozen voor een project bij Diergeneeskunde rondom privacy en security.'

## Wie zitten er in het talentnetwerk?

'In het netwerk zitten personen die relatief aan het begin staan van hun carrière en die de ambitie en competentie hebben om zich verder te ontwikkelen. Het is een divers gezelschap en juist ook daar zit de meerwaarde. Er vindt veel gezamenlijke reflectie plaats en omdat iedereen een andere achtergrond heeft, is de opbrengst daarvan rijk. We hebben laatst bijvoorbeeld Hollands Kroon bezocht, een gemeente waar ze de overgang naar het nieuwe werken heel ver hebben doorgevoerd met zelfsturende teams die procesgericht werken. Zo'n werkbezoek zou je ook vanuit je eigen team kunnen organiseren, maar dan zit je nog steeds in je eigen bubbel.'



**De nadruk ligt dus op het netwerk. Blijft dat ook na het programma, dat zo'n anderhalf jaar duurt, bestaan?**

'Die netwerkfunctie is heel belangrijk, zeker in een organisatie als de Universiteit Utrecht. We zijn heel groot en verkokerd, met faculteiten en diensten die elk hun eigen verantwoordelijkheden hebben, maar ook onderling moeten samenwerken. Dit laatste is lang niet altijd eenvoudig. Het netwerk helpt om de onderlinge band te versterken, via (informele) contacten en door wederzijds begrip te vergroten. Bij mij groeit ook het bewustzijn dat we onderdeel zijn van een veel bredere organisatie en van de gezamenlijke doelen die we hebben.'

**Zoeken de deelnemers aan dit programma na afloop snel een andere baan buiten de universiteit?**

'Dat zou je misschien verwachten vanwege hun ambities, maar het opvallende is: de meesten blijven binnen de universiteit werkzaam, al is dat vaak wel in een andere functie. Ook binnen het



**Dafne Jansen**

Redacteur van IP  
en projectmanager  
bij de Universiteit  
Utrecht

huidige traject zetten een groot aantal deelnemers een volgende stap in hun loopbaan. Dat maakt dat een heel aantal van ons in hetzelfde schuitje zitten. Ik ervaar dat er in een nieuwe functie als leidinggevende veel op me afkomt. Het gevaar is dat je sterk geleefd wordt door de waan van de dag. De collega's in het netwerk helpen om een stapje terug te doen en op je eigen handelen te blijven reflecteren. Tegelijkertijd maakt deelname aan het netwerk in combinatie met een nieuwe functie het traject heel intensief. Dus hoe mooi ook, het is ook goed dat het programma na anderhalf jaar afgesloten wordt! Maar de contacten elders in de universiteit zijn hopelijk blijvend.'

**Betekent dit dat je er straks even klaar mee bent?**

'Ik zou het heel waardevol vinden om periodiek met lotgenoten na te denken over je rol in de organisatie. In de huidige fase van mijn carrière ligt de focus nog sterk op groeien, maar ik kan me goed voorstellen dat je richting het

einde van je loopbaan weer een totaal andere focus krijgt. Wellicht komt er een fase dat ik me niet meer wil verbreden, maar juist wil versmallen of terug "de inhoud" in wil. Ook dan lijkt een traject zoals het netwerk OBP talent me heel waardevol. *Life long learning* is in mijn ogen in ieder geval niet iets lineairs, maar eerder een golfbeweging. Of misschien is het zelfs wel circulair?'

**Zou je collega's aanraden om te onderzoeken of ze voor een dergelijk traject in aanmerking kunnen komen?**

'Absoluut. Ik heb zelf de ervaring dat als je regelmatig een training of cursus volgt, je altijd in de spagaat terecht komt: een aantal dagen houdt je je intensief bezig met bepaalde materie, maar eenmaal terug op je werkplek is het heel moeilijk om het geleerde ook daadwerkelijk toe te passen in de praktijk. In trajecten waarbij je met gelijkgezinden een langere tijd samen optrekt, is het leren en het doen veel meer met elkaar verbonden, en dit levert in mijn ogen veel meer op.'



**AXIELL**  
COLLECTIONS

## Webbased collectiebeheer in de cloud

Online collectiebeheer waar en wanneer u maar wilt



**Webbased**

Hardware  
onafhankelijk

**Intuitief**

Moderne en  
innovatieve interface

**Support**

inclusief helpdesk-  
ondersteuning en updates

**Samenwerking**

Eenvoudig  
data delen

**Efficiënt**

Op ieder moment  
overal beschikbaar

**Flexibiliteit**

Toekomstbestendige  
technologie

Vraag nu uw gratis demo aan op [www.axiell.com/nl/collections](http://www.axiell.com/nl/collections)



an Axiell product

## Nieuwe fase voor Idea Store-concept

'De kenniseconomie is een prachtig woord, maar ondertussen zien we hele volkstammen over het hoofd,' zegt Liesbeth Vogelaar, die al een paar decennia in de openbare bibliotheekwereld werkt. Dus toen ze tien jaar geleden als directeur aan de slag ging bij de gloednieuwe bibliotheekorganisatie Bibliocenter, gericht op de gemeenten Leudal, Maasgouw, Nederweert en Weert, zag ze haar kans. 'Ik wilde heel graag het Britse concept van de Idea Stores naar onze filialen

vertalen. De Idea Store is in 2002 in een Londense achterstandswijk ontstaan. Het is een kruising tussen een bibliotheek en een cursusinstituut; de cursussen variëren van zumbadanslessen tot "hoe begin je een eigen bedrijf". Het concept is hier enorm aangeslagen.'

De vertaling van de Idea Store naar de Nederlandse lokale situatie heeft ook Bibliocenter geen windeieren gelegd. 'Dalen de cijfers voor het klassieke bibliotheekwerk – denk aan boekuitleningen – gestaag, het aantal bezoekers aan de bibliotheek voor de cursussen en andere activiteiten waarbij informeel leren centraal staat zijn sinds 2015 verzesvoudigd.'

Inmiddels is Bibliocenter op een punt gekomen dat ze een nieuwe fase in de ontwikkeling van het Idea Store-concept in willen gaan. Vogelaar: 'Binnenkort gaan we met medewerkers van Bibliocenter, maatschappelijke partners en politieke beslissers voor een studiereis naar Londen. Als organisatie zouden we hier nooit het geld voor hebben gehad, maar dankzij Erasmus+ is dit mogelijk. Zo kunnen we ons concept een nieuwe impuls geven.'



# Innoveren met Erasmus+

Een training volgen, een kijkje nemen bij buitenlandse collega's of samen met partners een product ontwikkelen? Het Europese subsidieprogramma Erasmus+ biedt hiervoor mogelijkheden. Adviseur Marieke Hanekamp licht de mogelijkheden toe.



**'E**rasmus+ is een Europees subsidieprogramma

voor onderwijs en training en binnen dit programma begeleid ik de projecten,' vertelt Marieke Hanekamp. 'Hierin staat steeds het leren van volwassenen centraal. Neem mensen die een steuntje in de rug kunnen gebruiken om weer deel te nemen aan de maatschappij. In dergelijke gevallen kan Erasmus+ de betrokken professionals ondersteunen. Bijvoorbeeld door geld beschikbaar te stellen om een training te volgen in het buitenland.'

Hanekamp doet haar werk vanuit CINOP, een adviesorganisatie op het gebied van onderwijs- en arbeids-

marktvraagstukken. ‘CINOP heeft een paar publieke programma’s, waarvan Erasmus+ er een is. We voeren dit programma uit in opdracht van de Europese Commissie en het ministerie van Onderwijs. Het is het overkoepelende subsidieprogramma voor alle onderwijssectoren, op Europees niveau gaan daar ettelijke miljoenen in om.’

Naast Erasmus+ houdt Hanekamp zich bezig met de portal EPALE (Electronic Platform for Adult Learning in Europe). Hier vinden professionals alle ontwikkelingen in Europa op het gebied van een leven lang leren en kunnen ze deelnemen aan discussies.

### Actielijnen

Een van de actielijnen van Erasmus+ is ‘mobiliteit van professionals’ (Key Action 1). ‘Daar valt bijvoorbeeld die eerder genoemde training onder. Maar ook kunnen professionals meelopen bij een buitenlandse organisatie of een congres bezoeken. Het gaat erom dat die opgedane kennis, bijvoorbeeld een vaardigheid of een competentie, bij terugkomst ingezet kan worden binnen de eigen organisatie,’ zegt Hanekamp. Een stap verder gaat de actielijn ‘strategische partnerschappen’ (Key Action 2). ‘Hierbij zijn er altijd minstens drie organisaties uit drie verschillende landen betrokken. De organisaties kunnen bijvoorbeeld bij elkaar op bezoek gaan en ervaringen uitwisselen. Maar ze kunnen ook besluiten om gezamenlijk een product te ontwikkelen, zoals een toolkit, handleiding of een methodiek.’

Van belang is dat de organisaties die nieuwe kennis en eindproducten niet voor zichzelf houden, benadrukt Hanekamp. ‘En daar komt EPALE om de hoek kijken. Hier kan alles met andere professionals gedeeld worden.’

### Meer budget in 2019

‘Bij de “strategische partnerschappen” kunnen instellingen maximaal 450.000 euro voor een periode van drie jaar aanvragen. Gaat het om een bezoek aan het buitenland, dan worden de reis-, verblijf- en organisatiekosten gedekt. Als er dertig mensen

aan deelnemen kan dat flink oplopen,’ aldus Hanekamp.

Over de financiering voor 2019 heeft Marieke Hanekamp goed nieuws. ‘We hebben voor volgend jaar veel meer budget vanuit de Europese Commissie toebedeeld gekregen – voor de actielijn “mobiliteit van professionals” is dat zelfs het dubbele! In totaal is bijna drie miljoen euro beschikbaar.’

### Dday 2 februari

‘Organisaties vinden het soms lastig om een plan in een projectvorm te gieten,’ zegt Hanekamp. ‘Daarom helpen we bij het formuleren van het project en het invullen van de (Engelstalige) projectaanvraag. Voorstellen voor het jaar 2019 kan iedereen uiterlijk 2 februari bij ons indienen.’ En heeft Hanekamp nog een laatste tip? ‘Dien samen met andere organisaties een aanvraag in en bundel zo de krachten.’ <



**Ronald de Nijs**  
Eindredacteur van IP

## Huis van Ontwikkeling

Sheila Schuijffel werkt alweer aan haar tweede project dat dankzij financiering van Erasmus+ tot stand is gekomen. Ze is programmeur bij CubissPLUS en adviseur bij Cubiss, een instelling die (bibliotheek)organisaties en overheden ondersteunt bij vraagstukken over lezen, leren en informeren. ‘Het eerste project was gericht op een duurzame samenwerking tussen partijen in West-Brabant die zich met volwasseneneducatie bezighouden, verenigd in het Taalnetwerk West-Brabant. In Nederland doet iedereen een beetje hetzelfde, dus gingen we kijken hoe organisaties in Ierland, Noorwegen en Spanje dit aanpakken.’

Uit dit project kwam een tweede voort: *Paving the way for essential Skills houses*. ‘In Nederland kennen we het Taalhuisconcept. Een Taalhuis is een laagdrempelige plek waar mensen die beter Nederlands willen leren lezen, schrijven en/of spreken terecht kunnen voor advies. Maar we

realiseerden ons dat werkende mensen meer nodig hebben dan alleen taalvaardigheden. Een vuilnisman moet ook zijn e-mails kunnen lezen,’ zegt Schuijffel. ‘Met partnerorganisaties uit Vlaanderen, Groot-Brittannië en Noorwegen gaan we na welke “basisvaardigheden” mensen nodig hebben om hun werk goed te kunnen doen. Daarnaast kijken we hoe creatieve technieken, bijvoorbeeld via muziek en theater, ertoe kunnen bijdragen dat mensen die een taal of een basisvaardigheid leren hun kennis beter en sneller borgen.’ ‘In juni 2019 organiseren we een symposium waar we onze bevindingen met het veld delen. Daarnaast komen er twee essays, die via de portal EPALE en via onze samenwerkingspartners zullen worden gedeeld. En tot slot werkt Stichting Lezen in het kader van ons project aan de uitbreiding van haar toolkit, waar-

mee taalnetwerken een Taalhuis kunnen opzetten. De uitbreiding betreft alles wat je nodig hebt om een Taalhuis om te bouwen tot “Huis van Ontwikkeling”. Daarmee schalen we ons project op tot landelijk niveau.’



# IP

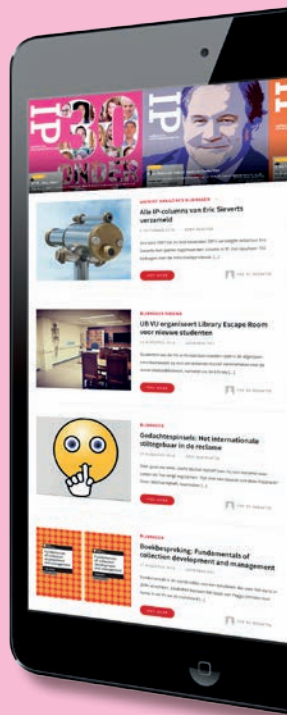
vakblad voor  
informatieprofessionals

IP kun je  
ook  
**online  
lezen**

De jaar-  
gangen  
2012-2018  
zijn  
full-text  
en als  
pdf te  
lezen.\*

\* De laatste negen verschenen edities van IP zitten achter een 'slotje'. Abonnees via Aboland hebben inloggegevens toegestuurd gekregen. Abonnees via de KNVI loggen in via Mijn.KNVI.nl.

[www.informatieprofessional.nl](http://www.informatieprofessional.nl)



## Hartje de college

Academische verdieping: hoe doe je dat als je geen tijd hebt voor een voltijd- of deeltijdstudie? Ga terug de collegebanken in en volg een van de vele cursussen tijdens de summerschools.

In het kader van een leven lang leren wil je wellicht op een bepaald moment in je loopbaan terug de collegebanken in. Maar studeren naast je baan vraagt veel van je, en vier jaar stoppen met werken is, zelfs als je gebruikmaakt van het nieuwe levenslanglerenkrediet, een kostbare aangelegenheid. Wat nu? Je kunt het natuurlijk bij losse cursussen houden, maar vaak missen die academische verdieping. Een interessant alternatief is de summerschool. Veel hoger onderwijsinstellingen hebben een divers aanbod van cursussen die tijdens het zomerreces worden gegeven, als de onderwijsgebouwen toch leegstaan. De programma's duren meestal een tot twee weken, en er is een substantieel deel dat niet alleen voor (uitwisselings) studenten geschikt is, maar ook voor professionals.

De investering varieert, maar de meeste programma's kosten tussen de vijfhonderd en duizend euro per week. In vergelijking met cursussen aangeboden door de bekende trainingsinstituten is dit laag, terwijl de kwaliteit van de docenten hoog is. Het enige minpunt: het is niet gemakkelijk om een overzicht te krijgen van de mogelijkheden. Zo kun je eens grasduinen op [www.summerschoolsineurope.eu](http://www.summerschoolsineurope.eu), maar deze database is verre van compleet. De redactie zet een aantal suggesties op een rij.



**Dafne Jansen**

Redacteur van IP  
en projectmanager  
bij de Universiteit Utrecht

# zomer banken in



→ ga voor de links bij dit artikel naar [informatieprofessional.nl/2018/12/summerschools/](http://informatieprofessional.nl/2018/12/summerschools/)

## Erfgoed

### Summerschool History of the Book

Waar? *Universiteit van Amsterdam*

Wanneer? *Tweede helft augustus 2019*

Dit programma is interessant voor iedereen die belangstelling heeft voor boekgeschiedenis: onderzoekers, studenten, bibliotheek- en museummedewerkers en alle andere liefhebbers van boeken en manuscripten, bibliotheken en antiquariaten, druktechnieken en typografie. Van middeleeuwse manuscripten tot vroegmoderne boekdrukkunst, en van slimmer zoeken voor boekhistorici tot een cursus Adobe InDesign, alle aspecten van het boek komen aan bod. Het programma voor 2019 staat nog niet vast, maar de vorige editie geeft een goede indruk.

### Summerschool Libraries and Museums

Waar? *University of Edinburgh*

Wanneer? *Zomer 2019, startdatum nog niet bekend*

Je kunt je summerschool ook combineren met een reis naar het buitenland. Dit programma is bedoeld voor studenten en andere geïnteresseerden die een carrière in een bibliotheek of museum overwegen, en er is plek voor zeven tot acht externe deelnemers. Er komen drie thema's aan bod: collecties, tentoonstellingen en *public engagement*. Gedurende de week worden de kunst-, muziek-instrumenten- en oude drukkencollecties van de universiteit bekeken, evenals de archieven en de afdeling digitalisering. Het programma voor 2019 staat nog niet vast, maar de vorige editie geeft een goede indruk.

## Juridisch

### Summerschool Heritage Destruction, Human Rights and International Law

Waar? *Universiteit Leiden*

Wanneer? *26-30 augustus 2019*

Op het snijvlak van erfgoed en wetgeving: in Leiden kunnen erfgoedprofessionals kennis opdoen over hoe vernietiging van erfgoed wordt behandeld in het internationale recht, in oorlogs- en in vredetijd. Het programma is ontstaan uit een samenwerking met het Grotius Centre for International Legal Studies en het Leiden-Delft-Erasmus Centre for Global Heritage and Development. De inhoud voor 2019 staat nog niet vast, maar in het programma van 2018 is te lezen dat er komend jaar speciale aandacht is voor de rol van organisaties zoals de VN en UNESCO, maar ook ruimte voor casestudies zoals het voormalig Joegoslavië.

### Summerschools International Copyright Law en Privacy Law and Policy

Waar? *Universiteit van Amsterdam*

Wanneer? *1-5 juli 2019*

Informatieprofessionals met een juridische achtergrond kunnen zich in juli laten bijscholen bij het Instituut voor Informatie Recht (IViR) van de Universiteit van Amsterdam. Zowel copyright- als privacywetgeving veranderen voortdurend onder invloed van het digitale domein, en de internationale context maakt deze onderwerpen extra complex. Dit zijn dan ook intensieve (en kostbare) summerschools, maar de lijst internationale sprekers maakt dit ruimschoots goed.

## Data

### Utrecht Summerschool #datascience

Waar? *Universiteit & Hogeschool Utrecht*

Wanneer? *Juli 2019, diverse startdata*

De Utrecht summerschool is met 200 cursussen de grootste in zijn soort in Nederland. Bijzondere aandacht verdienen de 22 cursussen op het gebied van data science. Warm aanbevolen voor geïnteresseerde professionals: *Statistical programming with R* (start: 15 juli), *Multiple imputation in practice* (start: 22 juli) en *Data analysis and visualization* (start: 29 juli). Je kunt hierin achtereenvolgens leren hoe je datasets analyseert met behulp van de (relatief) eenvoudige computertaal R, hoe je omgaat met incomplete datasets, en hoe je de analyse die je hebt uitgevoerd op je data op een visuele manier presenteert.

### Summerschool Data Science with R and Rstudio for the Social Sciences en Making Systematic Literature Reviews Work for You

Waar? *Radboud Universiteit*

Wanneer? *Zomer 2019, startdata nog niet bekend*

In Nijmegen biedt de Radboud Universiteit een klein maar fijn programma, waar ook data science onderdeel van uitmaakt. Daarnaast kun je je kennis bijspijkeren op het gebied van systematic reviewing: de cursus *Making Systematic Literature Reviews Work for You* staat eveneens open voor professionals. Diverse methoden van systematic reviewing worden behandeld. Vervolgens wordt bekeken hoe de bevindingen hun weg vinden: eerst in het onderzoek, en ten slotte in publicaties. <

## BMI-BIJSCHOLING

De **vraag** blijft bestaan omdat **ontwikkelingen** doorgaan

Caroline Planting

‘Cursussen zijn losgeknoopt van de waan van de dag’

‘**R**egelmatig krijgen we de vraag of we een bepaalde cursus weer eens kunnen organiseren,’ vertelt Caroline Planting. Ze is mede-organisator van de CBN en regelt de inschrijvingen. ‘Samen met andere CBN-leden kijk ik waar op dat moment behoefte aan is. Dit kan zijn op basis van de vragen uit het veld, aanmeldingen voor cursussen, enquêtes die wij afnemen en onze WEB&Z-mailinglist, vraagbaak voor dagelijkse issues. Toch leidt niet elke vraag om verdieping tot een cursus. Cursussen zijn losgeknoopt van de waan van de dag, gaan over structurele thema’s als PubMed of systematische reviews en zijn te specifiek voor bijvoorbeeld GO opleidingen.’

### PubMed

Al vanaf de oprichting van de BMI, 65 jaar geleden, staat het uitwisselen van kennis en ervaring hoog op de agenda. Zo werden begin 1990 opleidingseisen geformuleerd, ontstaat de CBN en is er korte tijd een post-hbo-opleiding. Maar het aantal medische bibliotheken

De Commissie Bij- en Nascholing (CBN) van de biomedisch informatiespecialisten (BMI) kent een lange traditie van scholing door en voor vakgenoten. Een terugblik op twintig jaar professionalisering van de beroepspraktijk.

in Nederland blijkt te klein om dit van de grond te krijgen. De investering voor de opzet en de kosten voor de deelnemers zijn te hoog. Dan maar zelf als vereniging aan de slag. Als eind 1990 de biomedische databank PubMed het levenslicht ziet, komt de ontwikkeling van het cursusprogramma in een stroomversnelling en ontstaan de eerste PubMed-cursussen.

### Vaardig en verantwoordelijk

De tweedaagse PubMed-cursus uit de begintijd groeit uit tot een driedaagse cursus en een opfriscursus voor collega’s. ‘Ook al kom je net uit de schoolbanken, PubMed is een heel specifieke cursus,’ vertelt docent Hans Ket van de VU. Hij geeft deze scholing samen met collega’s uit andere ziekenhuizen. Hierdoor ontstaat een koppeling met de verschillende beroepsattitudes, een belangrijke invalshoek voor de cursus. ‘We willen de cursisten namelijk ook een attitude aanleren,’ vertelt Ket. ‘Iedereen kan in PubMed zoeken, maar wil je dat goed doen, dan ben je er drie dagen mee bezig om dat onder de knie te krijgen. De insteek is dat alles wat



Hans Ket

‘We willen de cursisten ook een attitude aanleren’

je over PubMed moet weten aan bod komt. Daarnaast willen we de informatiespecialist ook verantwoordelijk maken voor zijn handelen, we leggen de zweep erover. Door deze cruciale rol in evidence-based medicine te nemen, ondersteun en verbeter je onderwijs, onderzoek en patiëntenzorg.’

### Evidence-based medicine

Evidence-based medicine is het (para-) medisch handelen op basis van het laatste wetenschappelijk bewijs. Voor de biomedisch informatiespecialist betekent dit grondig en uitputtend in een enorme hoeveelheid literatuur zoeken naar dat bewijs. De behandeling van de patiënt vindt onder meer plaats op basis van bewijs uit die literatuur. Met hun literatuuronderzoek dragen informatiespecialisten bij aan die behandeling.

Ket besluit: ‘De arts, onderzoeker of verpleegkundige hoeft niet te kunnen zoeken maar moet wel kunnen volgen wat jij als informatiespecialist doet. Dat is jóúw taak en dit moet je tot in de puntjes beheersen. Je kennis up-to-date houden is dus essentieel.’



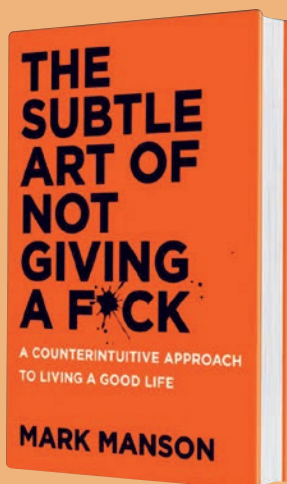
**Irma van Houts**

Informatiespecialist  
Gezondheid bij  
HAN Studiecentra





Gretchen Rubin, *The Happiness Project; Or, why I spent a year trying to sing in the morning, clean my closets, fight right, read Aristotle, and generally have more fun.* USA, 2016



Mark Manson, *The subtle art of not giving a F\*ck; a counterintuitive approach to living a good life.* USA, 2016



Tony Crabbe, *Busy; how to thrive in a world of too much.* Londen, 2015

# Help jezelf met een bestseller

Zelfhulpboeken kunnen leiden tot nieuwe inzichten, weet redacteur Matthijs van Otegem uit ervaring. Dit zijn een paar van zijn persoonlijke favorieten.

Als ik op reis ben voor mijn werk, mag ik van mezelf een boek uitzoeken. Of twee. Een enkele keer een roman, maar altijd een 'zelfhulpboek'. Het type bestseller, te koop in de kiosk op Schiphol of Rotterdam Centraal, als je nog veel tijd in trein, vliegtuig of vertrekhal hebt door te brengen en dus kan lezen. Dit soort boeken verslind ik – en ik steek er altijd weer wat van op.

*Busy* gaat over het fenomeen waar informatieprofessionals hun brood mee verdienen: hoe ga je om met overload? Aan informatie maar ook aan taken en verplichtingen. Als je iemand vraagt 'hoe gaat het met je?' hoor je heel vaak 'druk'. Het lijkt wel mode om het druk te hebben. Ik zeg liever 'genoeg te doen', want anders lijkt het net alsof ik niet kan time managen. En dat is eerlijk gezegd ook zo. Hoe ik het ook probeer, er komt steeds meer bij. Dit boek was voor mij een eye opener: stop met time management, want het is een verliezende strategie. Misschien dat je het nu nog bij kan houden, maar er komt steeds meer en meer informatie. Op een dag red je het niet meer, ook niet met time management. Stop dus met wat je moet, en doe alleen dat waar je echt waarde toevoegt. Simpel en effectief. Dat lucht op. De olifantenhuid die je daarvoor nodig hebt,

doe je op met *The subtle art of not giving a f\*ck*. Een verwijzing naar Sun Zhu (die van winnen zonder te vechten, een tweeduizend jaar oude Chinese zelfhulpmethode). Maar helaas. Ook al *moest* ik het lezen van een vriendin, dit boek sloeg bij mij niet aan. Weet je... ik geef al geen 'f\*ck'. Misschien komt het omdat ik al meer dan tien jaar leiding geef en je het als manager toch nooit goed doet in de ogen van anderen. Of omdat ik gewoon geen *pleaser* ben (klinkt toch beter dan empathieloze pannenkoek). Ik doe gewoon wat mijn moreel kompas zegt dat ik moet doen. Daar word ik blij van. Waar ik ook blij van werd, is *The Happiness Project*. Een vlot geschreven verslag van een poging om een jaar lang zelfhulptips op te volgen. De ervaringen met die tips zijn hilarisch om te lezen. De auteur maakt haar vrienden helemaal gek met haar goede bedoelingen en geluksadviezen. Serieuzer is het begin van het boek: voor een Happiness Project moet je wel weten waar je gelukkig van wordt. En omdat je je dat niet elke dag afvraagt: aan welke tekenen je bij jezelf kan merken dat je op dat moment niet zo gelukkig bent. En wat zijn dan de dingen waar je weer nieuwe energie van krijgt? Genoeg stof tot nadenken voor een trans-Atlantische vlucht. Maak die lijstjes maar eens voor jezelf.



## Matthijs van Otegem

Redacteur van IP en directeur van de Universiteitsbibliotheek van de Erasmus Universiteit Rotterdam



## Onderwijssysteem op de schop

Of het nu een broodje gezond is of een boete in het Open Leercentrum: in onze school wordt digitaal betaald. Het leek me geen probleem om over te stappen op deze cashloze betaalwijze. Toch zijn er leerlingen die niet digitaal kunnen of willen betalen. Bij brugklassers kan ik me voorstellen dat ze niet allemaal een eigen bankpas hebben, maar het zijn juist bovenbouwers 'die er niet aan doen'. Zelfs een leerling die zei principieel tegen te zijn. Dat mag, maar wanneer je gebruikmaakt van onze faciliteiten, dan onderschrijf je ook de gebruiks- en uitleenregels.

Uiteindelijk zag deze havist ook wel in dat er geen andere mogelijkheid was dan het digitaal voldoen van de boete. Daarom ging hij toch maar geld op zijn pas zetten. Bij zijn terugkomst heb ik hem welkom geheten in de 21e eeuw. Hij zag er de humor wel van in. Voor mij had het toch iets tegenstrijdigs, want het zijn toch meestal de jongeren die de ouders voorgaan in de laatste ontwikkelingen en nieuwste gadgets. Het laat zien dat we van elkaar – lees: de driehoeksverhouding leerlingen, docenten en mediathecarissen – blijven leren. Daarbij moet ik denken aan een artikel dat begin november in *Trouw* verscheen: 'Om het lerarentekort aan te pakken moet het hele onderwijssysteem op de schop'. Dit advies van de Onderwijsraad aan de Tweede Kamer houdt in dat alle studenten die kiezen voor een opleiding tot leraar dezelfde basisopleiding volgen. Daarna volgt specialisatie in een vak of schooltype. De raad ziet veel voordelen, zoals 'meer mobiliteit voor leraren, een aantrekkelijker beroep, meer kansen voor onderwijsvernieuwing en een betere start voor beginnende leraren'. Ik stel voor om leraren te ontlasten door gebruik te maken van de deskundigheid en ervaring van mediathecarissen. Wij kunnen het beroep van leraar niet alleen leuker, maar ook gemakkelijker maken.

Tineke van Ommeren, voorzitter BMO en mediathecaris De Noordgouw Heerde

Tineke van Ommeren, voorzitter BMO en mediathecaris De Noordgouw Heerde



## Nieuwe publicaties van S@P

De Stichting Archiefpublicaties (S@P) heeft een nieuwe publicatie over theorie, praktijk, nieuwe trends en ontwikkelingen rondom selectie gemaakt. In dit 18e jaarboek aandacht voor recente ideeën, modellen, strategieën en praktijken van archivariissen en andere informatiedeskundigen. De digitale publicatie is te lezen en te downloaden via [www.kvanbrain.nl/pagina/periodiekviewer](http://www.kvanbrain.nl/pagina/periodiekviewer).

S@P brengt daarnaast een tweede digitale publicatie uit: *Preserveren, Stappen zetten in een nieuw vakgebied*. De zeventien artikelen in dit jaarboek beschrijven het ontstaan en de ontwikkeling van een nieuw vakgebied, digitale preservering. Een vakgebied waarin verschillende disciplines elkaar versterken en waarin flink gepioneerd wordt. Maar ook een vakgebied waarin nog veel discussie is en zelfs de term 'preservering' niet eenduidig gedefinieerd blijkt te zijn. De artikelen bewegen tussen 'vroeger en nu' en behandelen zowel het '(be)denken als het doen': de theorie en de praktijk. Beide weerbarstig, toch laten de artikelen vooruitgang zien: e-depots worden ingericht, kennis en ervaringen gedeeld, nagedacht over (toekomstige) samenwerking en taakverdeling, gepeinsd over andere benaderingen en nieuwe strategieën. Deze publicatie is eveneens te vinden op de KVAN/BRAIN-site.



S@P brengt daarnaast een tweede digitale publicatie uit: *Preserveren, Stappen zetten in een nieuw vakgebied*. De zeventien artikelen in dit jaarboek beschrijven het ontstaan en de ontwikkeling van een nieuw vakgebied, digitale preservering. Een vakgebied waarin verschillende disciplines elkaar versterken en waarin flink gepioneerd wordt. Maar ook een vakgebied waarin nog veel discussie is en zelfs de term 'preservering' niet eenduidig gedefinieerd blijkt te zijn. De artikelen bewegen tussen 'vroeger en nu' en behandelen zowel het '(be)denken als het doen': de theorie en de praktijk. Beide weerbarstig, toch laten de artikelen vooruitgang zien: e-depots worden ingericht, kennis en ervaringen gedeeld, nagedacht over (toekomstige) samenwerking en taakverdeling, gepeinsd over andere benaderingen en nieuwe strategieën. Deze publicatie is eveneens te vinden op de KVAN/BRAIN-site.

## Inzending F.J. Duparc-prijs verlengd

Eens in de drie jaar wordt de F.J. Duparc-prijs uitgereikt. De jury beschouwt de F.J. Duparc-prijs als een aanmoedigingsprijs voor jonge archivariissen. De jury nodigt ieder uit een of meer werkstukken in te zenden voor mededinging naar de Duparc-prijs. De prijs bedraagt 2000

euro. Elk onderwerp op het gebied van de archiefwetenschappen en het archiefrecht komt in principe in aanmerking. Belangstellenden kunnen tot 1 februari het werk sturen naar de secretaris van de jury: dr. Paul Brood, Nationaal Archief, [paul.brood@nationaalarchief.nl](mailto:paul.brood@nationaalarchief.nl).

## Smart Humanity kan niet zonder informatieprofessional 3.0

**J**uist informatieprofessionals delen voortdurend allerlei informatie en op diverse wijze. Het gaat om meer dan ‘appen’ en mailen of face-to-face communicatie. Het recente *IFIP World Computer Congress 2018* – in Polen georganiseerd door de wereldfederatie van nationale KNVI’s – bood keynotes en reguliere spreekbeurten van hoogleraren, studenten en anderen. Daarbij viel opnieuw op dat de volgorde van ‘kennis’ en de volgorde van ‘belangrijkheid’ van de sprekers niet per definitie parallel loopt met het vermogen de boodschap over te kunnen brengen. Zo deden de ene keer presentaties van studenten toehoorders van hun stoel vallen wegens inhoudelijke verbazing, terwijl op andere momenten lezingen van hooggeleerden dezelfde reactie teweegbrachten op grond van pure verveling. Wie geen kennis en informatie kan overdragen, worstelt tien-tegen-een met de uitoefening van zijn vak. Dat mag niet. Overdracht betekent hier het meevoeren van mensen, de inleving in de ander, het ontwikkelen van emotionele intelligentie; in ons kader met betrekking tot alles wat met de informatietechniek – en wat zij levert: informatievoorziening – te maken heeft. Ook de informatieprofessional dient zich dus rekenschap te geven van zijn *communicatiecompetentie*. Op diverse plekken in Polen ervaar je de tijd van weleer door de grauwe stedelijke omgeving. Alsof de muur niet is gevallen en *glasnost* eerder nooit heeft bestaan. De gedachten voeren

terug naar een periode, getekend door een afwijkende wijze van informatievoorziening en kennisoverdracht. Hoe de burger continu over zijn schouder moest kijken of de veiligheidsdienst meekeek. Geen kennisdeling en nimmer vrijuit spreken. De emoties van collega-informatiedeskundigen uit de voormalige Oostbloklanden bevinden zich marginaal onder de oppervlakte. Die komen naar boven door actuele ontwikkelingen in het domein *surveillance* en *intelligence*. Neem China. In 2020 wil de regering van de volksrepubliek iedere burger een sociale kredietscore gegeven, op basis van maatschappelijk gedrag. Aankoop (flesje wijn? Strafpunten!), surfgedrag (verkeerde site aangeklikt? Strafpunten!) en bijvoorbeeld verkeersgedrag (door rood? Strafpunten!). China staat niet alleen. Ook op

.....  
**‘Ook op andere plekken, zelfs in Europees perspectief, doemt de ondemocratische controlestaat op’**  
 .....

andere plekken, zelfs in Europees perspectief, doemt de ondemocratische controlestaat op. Wij moeten ons voortdurend afvragen waarom, hoe lang en op welke basis overheidsorganisaties op grote schaal persoonsgegevens van ons registreren,



Foto: pixabay

bewaren en anderszins verwerken. Met big data en kunstmatige intelligentie kunnen gekoppelde informatiesystemen morgen aan geautomatiseerde, niet-transparantie besluitvorming doen en het openbaar bestuur vervangen. En wat voeren grote en kleine bedrijven met weer andere persoonsgegevens van ons uit? De reacties op de recente privacychandalen van Google, Facebook en Uber zijn al weer verdrongen door ander ‘belangrijk’ nieuws. Toch moeten we bij de les blijven. Dat is echter gemakkelijker gezegd dan gedaan. De digitalisering creëert ontegenzeggelijk een complexere wereld, die zich bovendien als een blackbox manifesteert. *Hier ligt een cruciale rol voor de informatieprofessional 3.0. Deze professional is immers als geen*

ander overal bij betrokken. Van ontwerpen, bouwen en testen van informatiesystemen, tot implementatie, gebruik, onderhoud en de verdere ontwikkeling. *Maatschappelijk verantwoorde digitalisering luidt het solide vertrekpunt.* KNVI noemt dat *Smart Humanity*. Ook bij digitalisering dient het welzijn van de mens onverkort voorop te staan. Enerzijds moeten burgers zichzelf vertrouwd blijven maken met de telkens evoluerende informatiemaatschappij en anderzijds (zelfs bovenal) moeten zij kunnen vertrouwen op een samenleving waarin ICT ontelbare functies vervult.

*Wouter Bronsgeest, duo-voorzitter KNVI, en Victor de Pous, mede-oprichter en bestuurslid KNVI SIG IT en recht*



# OVER SMAAK VALT WEL TE TWISTEN

Hoewel het er soms op lijkt dat je overal auteursrecht op kunt claimen, blijkt dat niet altijd het geval te zijn. Het Europese Hof van Justitie bepaalde onlangs dat de smaak van kaas niet auteursrechtelijk beschermd is.

**M**et alle juridische discussies het afgelopen jaar over uploadfilters, privacywetgeving en de nieuwe EU-auteursrechtlijn had ik bijna een leuke Nederlandse wellesnietesdiscussie over de beschermde status van de smaak van een product over het hoofd gezien. Het kwam zelfs tot prejudiciële vragen aan het Europese Hof van Justitie en die laatste kwam begin november tot een ongekende duidelijke uitspraak. Maar voordat ik die uitspraak

toelicht, moeten we eerst even terug in de tijd.

## Concurrentie

In 2007 kwam Heks'nkaas op de markt, een smeerdip met roomkaas en verse kruiden. In 2011 werd dit product, inclusief alle intellectuele eigendomsrechten, verkocht aan het bedrijf Levola in Hengelo die het sindsdien exploiteert. In 2012 is er een octrooi verleend voor het proces van het maken van deze kaas en wordt de bereidingswijze dus beschermd door het octrooirecht.

Dit weerhield concurrent Smilde er niet van om in 2014 voor een Nederlandse supermarktketen met een vergelijkbare 'Witte Wievenkaas' te komen. En aangezien die best wel leek op Heks'nkaas, zal het niemand verrassen dat Levola een procedure startte bij de rechtbank. Levola vond dat de Witte Wievenkaas inbreuk maakte op de auteursrechten op de smaak van Heks'nkaas. Of zoals ze het zelf – prachtig – formuleerde: hun auteursrecht op de 'totale door consumptie van een voedingsmiddel veroorzaakte impressie op de smaakzintuigen met inbegrip van het met de tastzin waargenomen mondgevoel'.

## Hoger beroep

De rechtbank Gelderland wees de vorderingen van Levola in juni 2015 echter af – zonder dat ze hierbij de vraag beantwoordde of de smaak van Heks'nkaas auteursrechtelijk beschermd kon zijn. In het hoger beroep dat volgde stond dan ook deze vraag centraal. Levola was van mening dat de smaak van een voedingsmiddel als een auteursrechtelijk beschermd werk van letterkunde, wetenschap

of kunst kan worden aangemerkt. Smilde vond vanzelfsprekend dat het auteursrecht daar niet van toepassing op was.

Aangezien er eerdere uitspraken in de jurisprudentie te vinden waren voor beide standpunten, besloot het gerechtshof in mei 2017 deze kernvraag voor te leggen aan het Europese Hof van Justitie.

## Langs de lat

Enderhalf jaar later legt het Europese Hof deze vraag langs de lat van de Europese auteursrechtlijn. Om auteursrechtelijke bescherming te krijgen dient smaak als een 'werk' aangemerkt te kunnen worden in de zin van die richtlijn. En wordt de vraag dus of de smaak van een voedingsmiddel als een 'werk' gezien kan worden.

Nee, luidt het antwoord van het Europese Hof. Alleen uitdrukkingvormen kunnen als werk bestempeld worden en niet denkbeelden, procedures, werkwijzen of wiskundige concepten. En iets kan alleen een uitdrukkingvorm zijn als het voldoende nauwkeurig en objectief kan worden benoemd. Juist dat gaat niet op voor de smaak, want de smaakbeleving is voor iedereen anders en daardoor per definitie subjectief. Het Hof laat er geen twijfel over bestaan dat smaken (en met hetzelfde argument dus ook geuren) niet als werken aangemerkt kunnen worden en dus geen auteursrechtelijke bescherming genieten.

Of daarmee ook het laatste woord gezegd is in de rechtszaak tussen Levola en Smilde, zal nog moeten blijken. Nadat er jarenlang auteursrechtelijk wel over smaak getwist is, zal Levola wellicht even moeten wennen aan dit bittere nasmaakje. <



**Raymond Sniijders**

Senior informatiebemiddelaar  
bij Hogeschool Windesheim

# MOMU ♥ DIVA

Het pand van het ModeMuseum Antwerpen – MoMu ondergaat een ingrijpende renovatie. Daarom is de MoMu-bibliotheek sinds december tijdelijk ingetrokken bij de bibliotheek van het nieuwe diamantmuseum DIVA. Wat brengt deze samenwerking?

**B**egin mei 2018 opende DIVA, het nieuwe diamantmuseum met een hart voor zilver, met een feestelijk openingsweekend. De collecties van het voormalige Diamantmuseum Antwerpen en Zilvermuseum Sterckshof vormen de kern van de collectie van DIVA. In december ging ook de nieuwe bibliotheek van DIVA open. De komende twee jaar zal de bibliotheek tevens toegang bieden tot de bibliotheek van het ModeMuseum Antwerpen – MoMu, dat momenteel is gesloten voor een ingrijpende verbouwing en renovatie.

Dat beide musea in volle transformatie zijn, blijkt niet enkel uit deze verbouwingen, maar ook uit het feit dat musea niet langer deel uitmaken van de provinciale overheid, maar – samen met het Fotomuseum Antwerpen – deel uitmaken van een pas opgerichte stichting: De Museumstichting. Deze stichting biedt niet alleen tal van schaalvoordelen voor de partnermusea (meer dan 120 medewerkers maken er deel van uit), ook garan-

deert zij voldoende autonomie van de musea. Een mooi voorbeeld van een schaalvoordeel is de recente gezamenlijke ingebruikname van Koha, een open source-bibliotheekstelsel door middel van een gedeeld migratietraject van de drie museumbibliotheken.

### Samenwerking vanuit de collectie

Samenwerken is voor de bibliotheekteams van DIVA en MoMu een uitgelezen kans om expertise, collecties, ervaringen en publiek samen te brengen. De bibliotheek van DIVA is met ca. 23.000 publicaties een van de belangrijkste gespecialiseerde collecties over edelsmeedkunst, juwelen en diamant in België. Daarnaast bewaart DIVA ook een historisch en cultureel waardevolle erfgoedcollectie, met een belangrijke verzameling oude drukken en moderne preciosa, zoals originele verkoopcatalogi van Belgische zilverbedrijven.

Dit aanbod wordt aangevuld met een uitgebreide selectie boeken uit MoMu's bibliotheekcollectie



over historische en hedendaagse mode, textiel, etnische kostuums en streekdracht. De MoMu-bibliotheek omvat meer dan 20.000 boeken en catalogi, een vijftigtal lopende tijdschriftenabonnementen en herbergt tevens een diversiteit van speciale collecties, zoals belangrijke (historische) tijdschriftenreeksen, historische archieven en modedocumentatie en is een van de belangrijkste modeverzamelingen in Europa.

### Gedeelde infrastructuur

Beide bibliotheekcollecties worden bewaard in een nieuw, state-of-the-art, geklimatiseerd depot, gelegen aan de Antwerpse Suikerrui. Het depot bevindt zich op de derde

verdieping en is enkel toegankelijk voor het museum personeel. Hoewel ontoegankelijk voor het publiek, is het depot wel voor iedereen zichtbaar vanuit de nieuwe leeszaal, die de verdieping erboven ligt.

De nieuwe bibliotheek is vrij toegankelijk en fungeert als open ontmoetingsplek voor studie, inspiratie en onderzoek. De samenwerking tussen DIVA en MoMu biedt ruimte om te experimenteren, events te organiseren en van elkaars expertise te leren. Bovendien krijgt de bezoeker op deze manier de kans om beide gespecialiseerde bibliotheekcollecties op één plaats te ontdekken. <



**Dieter Suls**

Projectcoördinator bij de Bibliotheek ModeMuseum Antwerpen



# SOCIAL MEDIA OP EEN RIJTJE



## Leen Liefsoens

Redacteur van IP en senior informatiespecialist bij de bibliotheek van de Haagse Hogeschool

### Privacy verzekerd

Digi.me is bij uitstek een tool voor iedereen die een druk online sociaal leven heeft en continu verschillende social media-accounts in de gaten wil houden. Al je accounts worden gebundeld en van al die informatie maakt digi.me een reservekopie op je persoonlijke cloudopslagplaats. Versleuteld natuurlijk, want deze tool voor zowel mobiele als desктоptoepassingen heeft privacy hoog in het vaandel. Je koppelt al je apparaten aan dezelfde versleutelde cloudopslagmap.

Social media-accounts die je kan toevoegen zijn onder andere Twitter, Facebook en Instagram, maar ook de muziekdienst Spotify. Digi.me wil zich ontwikkelen tot een platform waar de gebruiker op een veilige manier persoonlijke gegevens kan uitwisselen met financiële en gezondheidsinstanties, al is dat nu nog beperkt tot vooral de Amerikaanse markt.

Je accounts worden gescand en verschijnen in tegels. Het lijkt op een enorm sociaal 'plakboek'. En dat biedt een fijn overzicht. Ook heeft deze tool handige zoekopties via de zogenaamde slimme- en quick filter-tegels.

Digi.me heeft slechts twee nadelen. Zo kun je niet alle social media-kanalen toevoegen; LinkedIn wordt bijvoorbeeld niet ondersteund. Ook kun je niet rechtstreeks via deze tool berichten plaatsen op de social media-kanalen.

### Luisteren en posten

De tool Hootsuite (hootsuite.com) biedt

Hoe houd je overzicht over je social media-accounts? Digi.me bundelt alle accounts in één social stream, Hootsuite biedt via een dashboard de mogelijkheid om er berichten op te plaatsen.

deze twee opties wel. Je social media-accounts worden in overzichtelijke en nauwkeurig in te stellen kolommen geplaatst. In één keer kun je eenzelfde bericht posten op meerdere kanalen. Bovendien kun je direct reageren op berichten geplaatst door anderen.

Hootsuite is gratis, maar ook te verkrijgen in betaalde varianten. Bij de gratis versie kun je maximaal drie accounts toevoegen. De betaalde varianten bieden naast een onbeperkt aantal accounts, uitgebreidere analyserapporten en de mogelijkheid om te werken in teams. Hootsuite ondersteunt een groot aantal social media-kanalen en bevat zo'n beetje elke functie die je maar kunt bedenken: inplannen van berichten, RSS-feeds toevoegen, importeren van bulkberichten, statistieken, direct een URL inkorten, zoekvragen monitoren. Dit maakt van Hootsuite een alles-in-een social media-managementdashboard. Daar is echter een nadeel aan verbonden. De grote hoeveelheid

aan functies en mogelijke uitbreidingen komt de overzichtelijkheid van het dashboard niet ten goede.

Buffer (buffer.com), een ander social media-dashboard, heeft minder functies dan Hootsuite maar is daardoor wel overzichtelijker. Buffer richt zich voornamelijk op het inplannen van berichten. Ben je alleen actief op Twitter, dan is Tweetdeck (tweetdeck.twitter.com) een gebruiksvriendelijk alternatief. Hiermee kun je een of meer twitteraccounts monitoren en er berichten op plaatsen.<





# Dezinformatsija in optima forma



Foto: Sanja Zunic

**D**e bevolkingsgroei in Afrika zal heel groot zijn de komende jaren. Die gaat misschien wel van één naar vier miljard volgens demografische projecties.' Deze uitspraak werd gedaan door Forum voor Democratie-voorman Thierry Baudet in een recente uitzending van het zondagse discussieprogramma *Buitenhof*. Een leugen kun je het niet noemen, want 'de komende jaren' is een rekkelijk begrip. Volgens een scenario van de Verenigde Naties zou die vier miljard best eens gehaald kunnen worden. Zij het pas in het jaar 2100.

Je zou de uitspraak van Baudet daarom beter onder 'spin' kunnen scharen dan onder nepnieuws. Spinnen is niet liegen, wel sluw met de waarheid omgaan. Essentiële informatie weglaten uit je persbericht. Eén onbeduidend feitje eruit lichten en heel groot maken. Een onwelgevallig onderzoeksrapport naar de Kamer sturen op de dag voor het reces begint. 'De komende jaren' zeggen en daarmee de periode 2019-2100 bedoelen (als men er al naar vraagt – met een beetje mazzel kom je ermee weg). Naast spin heb je misinformatie en desinformatie. *Misinformatie* is, aldus webwoordenboek Dictionary.com dat het onlangs tot 'woord van 2018' uitriep, 'onware informatie die wordt verspreid ongeacht of er een bedoeling is om te misleiden'. *Desinformatie* is misinformatie waarin de intentie tot misleiding er zeker wel is. Al in 1923 creëerde de KGB een afdeling met propaganda bedoeld om de publieke opinie op het verkeerde been te zetten. Volgens een bron was het Stalin zelf die het woord 'dezinformatsija' bedacht. Dat klonk alsof het een Franse

oorsprong had, wat de Sovjets natuurlijk goed uitkwam.

*Nihil novi sub sole* dus, om het op z'n Baudets te zeggen? Toch wel. Je zou kunnen volhouden dat het verspreiden van desinformatie in westerse democratieën tot niet zo heel lang geleden *not done* was. Zeker voor politici. Bij ons moest een minister nog onlangs zijn biezen pakken vanwege één enkele leugen

(een grote, dat dan weer wel, en ook nog over Rusland). Daar staat tegenover dat de president van de Verenigde Staten binnen twee jaar presidentschap meer dan vijfduizend leugens en onwaarheden heeft verkondigd.

Althans: volgens de *Washington Post*. Waarmee we meteen de volgende noviteit te pakken hebben: de vanzelfsprekendheid waarmee Trump en andere prominente politici kritiek van gevestigde journalistieke zijde op hun uitspraken en beleid afdoen als *fake news*.

Daarbovenop komt nog de dynamiek van de verspreiding van misinformatie via sociale media. Waar Facebook en Google zichzelf nog proberen voor te doen als neutrale doorgeefluiken, wordt de roep om regulering en accountability van deze platforms luider.

En wijzelf? Als zenders van informatie over ons eigen leven nemen we het ook niet zo nauw meer met de werkelijkheid. Wel foto's delen van een gelukkig gezinnetje op het strand, maar niet van de dag na de knallende vakantieruzie. Profielfoto's van vijf of tien jaar terug, nog zonder rimpels, grijs haar en vetrollen.

Ik krijg ineens een idee voor een goed voornemen, wat zeg ik, voorbeeld, voor 2019. Doe je mee? <

**'Als zenders van informatie over ons eigen leven nemen we het ook niet zo nauw meer met de werkelijkheid'**

**Frank Huysmans**

Redacteur van IP,  
bijzonder hoogleraar  
bibliotheekwetenschap  
aan de UvA en zelfstandig  
onderzoeker en adviseur  
bij WareKennis



faculty

# Cursusagenda VHIC Faculty Voorjaar 2019

## Leergangen

### Leergang Adviseur Recordmanagement

Start 31 januari 2019 (15 dagen)

€ 4.250

### Leergang Recordmanager

Start 5 maart 2019 (17 dagen)

€ 4.450

### Leergang Informatiebeheerder

Start april 2019 (13 dagen)

€ 3.950

## Cursussen

### Praktijkdagen informatiewet- en regelgeving

7, 21 maart en 4 april 2019 (3 dagen)

€ 995

### De AVG implementeren met het model DSP

4 maart 2019 (1 dag)

€ 495

### Kwaliteitszorg en risicomanagement

4 en 11 april 2019 (2 dagen)

€ 795

### Big Data voor de informatieprofessional

9 en 16 april 2019 (2 dagen)

€ 795

### Toepassing van archiefselectie

7, 21 mei en 4 juni 2019 (3 dagen)

€ 995

### SharePoint als middel voor digitaal samenwerken

10 en 17 mei 2019 (2 dag)

€ 895

### Basiscursus Informatie- en archiefbeheer

14 en 21 mei 2019 (2 dagen)

€ 795

### Toepassing nieuwe gemeentelijke selectielijst

23 mei 2019 (1 dag)

€ 495

Waar u ook staat in uw carrière en wat uw ambities ook zijn. VHIC Faculty biedt de juiste leergang of cursus voor de informatieprofessional. Ontdek de vele mogelijkheden die wij u, als bron van kennis, kunnen bieden. Van vakopleidingen op verschillende niveaus, tot korte open cursussen en maatwerk opleidingen.

Ons opleidingsaanbod verandert voortdurend. Op welke ontwikkelingen u zich ook wilt voorbereiden, en welke kennis u ook tekort komt, wij zijn uw bron van vernieuwing!

## Opleiding op maat?

Bent u op zoek naar een incompany-training of wilt u een cursus op maat? Informeer dan naar de mogelijkheden voor een opleidingsprogramma afgestemd op uw wensen en behoeften.



Bekijk het volledige  
opleidingsaanbod op  
[vhic.nl/opleidingen](http://vhic.nl/opleidingen)